

DE OPLEIDING DER VERLOFSOFFICIEREN

DOOR

C. C. DE GELDER.

Het is nog slechts enkele jaren geleden, dat wij in de gelegenheid werden gesteld, eene voordracht over dit onderwerp te houden in eene bijeenkomst dezer Vereeniging. Het kan wellicht nuttig zijn thans, aan de hand der laatstelijk opgedane krijgserveeringen, eens na te gaan of de toenmaals verkondigde denkbeelden door den loop der gebeurtenissen zijn bevestigd, dan wel of zij daardoor zijn achterhaald en derhalve thans wijziging zouden behoeven. Wij willen er toch bereids op wijzen, hoe zoowel het enorm verbruik van aanvoerders in dezen oorlog, als de creatie van nieuwe legers, factoren zijn geweest, die leiden moesten tot een snelproductie van verlofsofficieren op groote schaal.

Daarnevens dwingt ook de maatschappelijke evolutie, waarvan wij in de afgelopen maanden zoovele sporen hebben gezien, de neiging tot inkrimping en bezuiniging op het gebied der legervorming, ons tot een nauwlettend overwegen. Het valt toch wel niet meer te ontkennen, dat de sterkteverhouding tusschen beroeps- en verlofsofficieren zich, en niet slechts in oorlogstijd, ten gunste van laatstgenoemde groep aanzienlijk heeft verschoven of gaat verschuiven.

Daarmede wijzigt zich echter, in het toekomstige leger, niet slechts de *taak* der verlofsofficieren; maar tevens hun aandeel in de verantwoordelijkheid voor de innerlijke waarde der weermacht, zoodat het Legerbestuur zich wel nauwlettend rekenschap zal dienen te geven, of zijnerzijds inderdaad het

mogelijke is geschied om hen in staat te stellen, deze medeverantwoordelijkheid te dragen.

Wij gaven reeds in 1913 als onze meening: „de verlofs-officieren zullen in de toekomst eene zoo belangrijke plaats in ons leger gaan innemen, dat eene degelijke opleiding van deze categorie eene *levensquaestie* voor onze weermacht is geworden. Men zal derhalve in het leger, meer dan tot nu toe, moeten gaan beseffen, dat het opleiden dezer aanvoorders uiterst gewichtig, ja zelfs nog belangrijker is, dan het opleiden der recruten en dat voor eerstgenoemde opleiding het beste dus nog maar goed genoeg is”.

Hieraan behoeven wij thans niets toe te voegen; ieder scheidend beroepsofficier dient door een volwaardig verlofs-officier te worden vervangen.

Laat ons nu allereerst eens nagaan, hoeveel officiers-plaatsen, gedurende den oorlog, in de strijdende legers moesten worden vervuld en welke plaats de verlofs-officier derhalve is gaan innemen. Wij lezen bijv. hoe het Duitsche leger qua officieren verloor: aan dooden 62.693, aan gewonden 116.015, aan gevangenen en vermisten 23.104. Deze getallen spreken voor zichzelf, indien men zich indenkt, dat het Duitsche leger, bij het uitbreken van den oorlog, over 20.000 beroeps- en 30.000 verlofs-officieren beschikte.

Gedurende de ruim 4 jaren van strijd is het gelukt 15.000 beroepsofficieren te kweken; in dienzelfden tijd werden echter meer dan dan 135.000 verlofs-officieren aangesteld ¹⁾.

Naar dezen maatstaf oordeelende zou ons leger, indien het in den oorlog betrokken ware geweest, derhalve 1500 actieve- en 13.500 verlofs-officieren *als aanvulling* hebben noodig gehad!

Ziedaar het beeld, dat elke hedendaagsche en toekomstige oorlog kan opleveren.

Men vrage zich alzoo eens af, of het niet dringend noodzakelijk is, bereids in vreedstijd, vele en *zeer* vele verlofs-officieren te vormen en of zulks niet oneindig beter schijnt,

¹⁾ Zie bijv. VON GLEICH. Die alte Armee und ihre Verirrungen, bl. 38

dan in oorlogstijd noodgedwongen, met sneldressuur en verlaagde eischen, een ersatz-massa-product te leveren.

In dit verband geve men zich tevens wel rekenschap, dat bijv. voor ons land, eene daling van het jaarcontingent, niet slechts eene overeenkomstige vermindering aan stof voor verlofsofficieren *in* de lichterling zou beteekenen, doch tegelijkertijd ook — onze intellectueele jeugd berekent de kansen op ontsnappen aan dienstplicht zeer nauwkeurig — de andere bronnen (reserve-kader e. d.) weder zou doen opdrogen.

Men loope over deze quaestie vooral niet vluchtig heen. ¹⁾

Wij willen thans allereerst eens zien, op welke wijze men, in verschillende oorlogvoerende landen, aan de enorme behoefte aan officieren is tegemoet gekomen; vervolgens zullen wij de maatregelen ten onzent genomen en de nieuwere stroomingen bespreken, teneinde tot eene conclusie te komen, terwijl wij, bij een en ander, onze beschouwingen voornamelijk tot de *onbereden* wapens zullen beperken.

A. In Oorlogstijd.

I. De Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

Toen de Vereenigde Staten (6 April 1917) besloten aan den oorlog deel te nemen, beschikte de Regeering in het beroepsleger over \pm 5000 officieren; voorts telde de nationale garde nog \pm 10000 officieren van twijfelachtige waarde. Bij het intreden van den wapenstilstand (11 Nov. 1918) was het aantal officieren tot \pm 200.000 geklommen. Men vraagt zich af, op welke wijze zulks is gelukt.

Om dit duidelijk te maken, moeten wij voorop stellen, dat het Amerikaansche volk reeds gedurende geruimen tijd (sinds 1862) aan zijne Colleges een eenvoudig militair onderwijs in gesloten exercitiën e. d. had gekend, een soort vrijwillige weerbaarheid, en dat aldaar veel aan sport werd gedaan. Tevens hadden in de laatste jaren meer dan 20000 jonge-

¹⁾ De verkorte eerste oefentijd der onbereden-wapens kan ten deze ook nog wel verrassingen baren.

lieden deelgenomen aan militaire kampen, eene schepping van de Military-training-camps Association (the Plattburg Idea). Er was dus een zekere grondslag. ¹⁾

Toen nu het Amerikaansche volk onder groote geestdrift ten strijde ging, was het aantal aanmeldingen voor opleiding tot officier *overgroot* en werden bijv. de eerste 40.000 adspiranten, uit 150.000 liefhebbers gekozen. Er was dus reeds dadelijk een *scherpe selectie* mogelijk en deze *bleef* in stand, immers toen bij de volgende opleiding het aantal leerlingen tot 22.000 werd beperkt, konden dezen uit 72.914 kandidaten worden gekozen; later daalde de sterkte der ploegen nog tot ongeveer de helft (11 à 13.000). Deze recruten nu werden, onder leiding van beroepsofficieren en onderofficieren, in 16 kampen vereenigd en, reeds na ongeveer 3 maanden, tot officier benoemd, voor zoover men hen daartoe geschikt achtte. Van 22000 leerlingen werden er bijv. 17.237 aangesteld; van de eerste 40.000 slechts 27.000. Of deze opleiding dan zoo buitengewoon goed was? Och, neen. ²⁾

Wij lezen dienaangaande. It cannot be said, that the training in these schools was uniformly good; even if it had been, it was clearly out of the question to produce well-trained officers in a ninety-day training period. To a considerable degree the camps were points for *observation* and *selection*, rather than for training."

Maar, naast selectie en geestdrift had men nog een sterken bondgenoot, *de werkelijkheid*. Een ieder begreep de waarde van het "If you don 't know, you get killed".

Het heeft ons echter bepaald getroffen, hoeveel waarde men, bij deze opleidingen, heeft gehecht aan *naauwkeurige waarneming* der adspiranten, derhalve aan het karakter, meer dan aan de kennis en, hoe men niemand wenschte te bevorderen, tenzij hij toonde een figuur te zijn. "No one can properly control others — heette het — who cannot first control himself."

¹⁾ Journal of U. S. A. 1917, vol. 47, blz. 354. The Reserve-officers Training-Corps in the Land Grant Colleges.

²⁾ National Service, April 1919, the Emergency-Officer. Zie ook Illustration, 20 Dec 1917.

De eerste gezamenlijke opleiding werd gevolgd door applicatie-scholen voor de verschillende wapens, onder leiding van eigen en vreemde officieren; gaandeweg ontstonden derhalve afzonderlijke cursussen voor cavalerie, artillerie en genie, voor vliegers en seiners, voor tank- en motortransportofficiëren, voor kwartiermeesters en dokters.

Ook in Frankrijk ontstonden, achter het front, soortgelijke centrale scholen voor uitgekozen militairen, terwijl in Amerika zoowel militairen, die reeds ervaring aan het front hadden opgedaan, als burgers de cursussen bevolkten.

Een afgerond stelsel is er dus eigenlijk nooit geweest, aan examens heeft men niet veel gedaan, doch de benoemde officieren waren *uitgezochte menschen*, zij kregen een langen practischen dienst vóór zich ¹⁾ en . . . waar leert men zijn taak spoediger, dan op het gevechtsveld?

Hoe het Amerikaansche leger ten slotte, tegenover den afgestreden vijand, heeft voldaan ²⁾ en in hoeverre het op een vroeger tijdstip, of bij een langeren duur van den oorlog zou hebben voldaan, ziedaar enkele vragen een nadere bestudeering zeker nog overwaard. Ons zou zulks hier echter te ver voeren; wat wij persoonlijk van de Amerikaansche officieren zagen was: jeugd, flinkheid en opgewektheid. Derhalve drie, niet te onderschatten, factoren.

En voorts heeft men hetmogelijke gedaan om het oude devies van Washington: „Make gentlemen officers” in eere te houden.

¹⁾ Zij kregen dus de gelegenheid om het gezagvoeren, het optreden met en tegenover soldaten e. d. aan te leeren, *nadat* zij reeds officier waren. Onze verlofsofficieren moeten dit grootendeels van hunne *eerste* opleiding hebben.

Voorts wordt ten onzent, uit de bepaling, dat de vorming „het karakter zal hebben te dragen van eene doorlopende opleiding tot het bereiken van den officiersrang” (V. B. U. blz. 1603) de verplichting gelezen om „mir nichts, dir nichts” alles en allen op te leiden. Wien men door de voordeur wegzendt, komt per sé door de achterdeur weer binnen! Een noodlottig overblijfsel uit vroeger tijd, toen men al blij was, indien zich iemand beschikbaar stelde. — En welk een verschil met bijv. de Zwitsersche opvattingen. Wij deelden reeds in 1913 mede, dat daar o. a. een cursus aanving met 42 leerlingen, *gekozen* uit 160 aspiranten.

²⁾ Zie bijv. Ludendorff, *Meine Kriegserinnerungen*, blz. 545.

II. Engeland.

Het Engelsche *beroepsleger* heeft den eersten stoot opgevangen; het Legerbestuur kwam vervolgens reeds aanstonds te staan en voor het aanvullen der verliezen aan officieren en voor het encadreeren der nieuwe legers.

Aanvankelijk heeft men in de enorme behoefte aan officieren trachten te voorzien door: gewezen officieren in activiteit te herstellen, door onderofficieren tot officier te benoemen, door hen, die vroeger bij land- of zeemacht hadden gediend, of wel bij de gewapende politie, en geschikt leken, te bevorderen; ja zelfs, door degenen, die in hunne burgerbetrekking aan het hoofd van personeel hadden gestaan een aanstelling te verleen.

Daarnevens echter heeft het War-Office, terstond en op ruime schaal, de opleiding van reserve-officieren ter hand genomen.

Nu moet men zich weer indenken, dat te allen tijde, aan de Engelsche middelbare scholen en universiteiten, behalve sport- ook eenvoudige militaire-oefeningen verplichtend op het programma hebben gestaan.

Het Officers-training corps, d. w. z. een serie schoolkorpsen, leverde dientengevolge in normale omstandigheden de officieren voor het Territoriale leger en voor de Speciale Reserve¹⁾.

Op deze gedachte werd thans voortgebouwd.

Allereerst begon men bijv., ten dienste der Infanterie, met tal van jongelui van voldoende geestes- en lichaamsontwikkeling en beschaving „selected people”, naar men zeide, op een 24 tal oefenplaatsen bijeen te brengen; deze werden gedurende een 3 maandschen recrutentijd, door *uitgezocht* personeel, afgericht en tevens geschift.

Wij zien hier alzoo weder aanstonds eene toepassing der beginselen *centralisatie* en *selectie*.

Zij, die voldoende aanleg schenen te bezitten om verder, tot officier te worden opgeleid, werden vervolgens in Cadetbattalions vereenigd en ontmoetten hier tevens diegenen, die aan het front ter opleiding waren uitverkoren.

¹⁾ Dr. MEIJERS „Het Engelsche Territoriale leger.

Deze bataljons hielden cursussen, die 4 à 5 maanden duurden ¹⁾; somtijds was hieraan zelfs nog een bijzondere „instruction class” van 2—4 weken verbonden, waar men den „finishing touch” ontving.

Het geheele systeem was op de practijk gericht; van den beginne af werd de leerling gedwongen *zelf* instructie te geven en bij toerbeurt alle inwendige diensten te vervullen, waaraan eenige verantwoordelijkheid was verbonden. Overigens vergde men slechts grondige *reglementen*-kennis, doch stelde vooral hooge eischen aan den persoon, aan zijne oplettendheid en ijver, en plaatste onverbiddelijk terug, wie nalatig bleek, of onthief hem van de opleiding.

Stiptheid, correctheid in houding en tenue, smartness, uiterste zorg voor de wapens, waren bij deze korpsen in hooge eere.

Het oordeel van den commandant van het opleidingskorps, de keuze van den regiment-commandant, die officieren ter aanvulling noodig had, waren voor de benoeming de beslissende factoren; eigenlijke examens werden niet afgenomen.

Natuurlijk waren deze officieren noch volleerd, noch volmaakt; men verwachtte, dat zij het overige, zoomede den omgang met den troep, wel zouden leeren bij het regiment, van en te midden hunner kameraden; zij hadden immers een lange practijk voor zich ²⁾.

Ofschoon dan ook de „groene” luitenant in tal van Engelsche oorlogs-novellen voorkomt, moeten wij eerlijk erkennen, dat over het geheel deze officieren in hun beperkten rol aardig hebben voldaan en zulks zeker niet het

1) Ind. Mil. Tijdschr. 1917, blz. 25. Iets over de opleiding tot officier v/h Britsche leger; voorts: Instructions for the training of cadets in Officer-cadet-battalions. Zie Bijlage I.

2) Pt. 9 dezer Instructions zegt o.a.: „the young officer should study to remedy *his defects* in those subjects, in which he has less aptitude, in order that he may be *really* the instructor in all subjects of the men under his command, and may be trusted by his commanding officer to carry out *efficiently* all the duties, that are in the sphere of a young officer.”

minst, doordien de beroeps-officieren alles hebben gedaan om de jeugdige kameraden wegwijs te maken ¹⁾.

III. Het Duitsche Rijk.

Bij het uitbreken van den oorlog bleek het Duitsche officierskorps, zoowel het actieve- als het verlofspersoneel, zeer goed voor zijn taak berekend. Het was echter niet sterk genoeg, om te voorzien en in de noodzakelijke legeruitbreiding en in de groote verliezen.

Men moest derhalve, behalve het toepassen van het traditioneele lapmiddel — het oproepen van gepensioneerden en het weder aanstellen van eervol ontslagenen, een middel niet zonder bedenkingen — er toe overgaan aan een deel der onder-officieren den officiersrang te verleenen. IMMANUEL ²⁾ zegt van hen: „Auch die alten Feldwebelleutnants, so gute Kräfte sich unter ihnen befunden haben, wusten sich nicht überall in die Ansprüche der neuen Zeit zu schicken”.

Het belangrijkste contingent moest echter door het instituut der verlofsofficieren worden geleverd en derhalve ging men aanstonds over, tot het in grooten getale opleiden van deze categorie.

Nu ontbrak het hiervoor veelal aan tijd, gewoonlijk tevens aan goede instructeurs, maar ook aan voldoende geschikte stof.

Weliswaar bevonden zich onder de niet-ingelijfden van vorige lichten, nog vele intellectueelen, doch deze kwamen eerst successievelijk beschikbaar, voldeden veelal niet meer aan hooge lichamelijke eischen, konden zich niet zoo gemakkelijk plooiën naar de eischen van den dienst en waren voorloopig nog recruit. Zij, die tot de jongere lichten behoorden, en hieronder zeker de besten, kwamen in Augustus 1914 als vrijwilliger op en streden (en vielen) reeds na ± 2 maanden aan den Yser, zoodat de Duitsche legerleiding zich

¹⁾ Begin 1915 heeft FRENCH bij het leger te veldc ook een bataljon territoriale infanterie tot oefenbataljon voor a.s. officieren bestemd. (Zie Allen Weerbaar 26 Febr. 1915).

²⁾ Siege und Niederlagen, blz. 162. Op ruime schaal is het *niet* geschied.

hier ontijdig van een groot deel zijner toekomstige officieren heeft beroofd.

Aanvankelijk was de gang van zaken voor den officiers-adspirant, na zijne depôt opleiding, ongeveer als volgt:

Te velde als soldaat, na 2 maanden gefreiter, 4 maanden later onderofficier; dan een gecentraliseerde opleiding in een kamp, waar een twee-maandsch, in hoofdzaak theoretisch programma werd afgewerkt, waarop de aanstelling tot vicefeldwebel volgde. Na 2 maanden dienst als zoodanig, volgde de benoeming tot 2de luitenant; in den luitenantrang meestal eene detachering bij de artillerie en na $\pm 1\frac{1}{2}$ jaar dienst als officier, een compagnies-commando, als regel nog voorafgegaan door eene detachering bij de genietroepen.

Later ging men echter, zoowel de dienstperioden als den opleidingstijd, nog verminderen, zoodat de gecentraliseerde opleiding, de kampdetachering, slechts \pm één maand duurde; hoe aardig nu ook het programma voor deze opleiding was saamgesteld, meer dan een vernisje kon men in dien tijd niet aanbrengeu.

Zoo lezen wij: 1) „Selbst die besonderen Offizier-aspirantenkurse auf Uebungsplätzen haben mit-unter sehr enttäuscht. So kamen in Mai 1918 zu einer Zeit, wo die Offensive nicht nur seit Monaten beschlossen, sondern schon seit Wochen im Gange war, bei einer Division als Auffüllung vor einer neuen Offensive, einmal 40 neu ernannte Offiziere von einem solchen Lehrgange ein, die samt und sonders *nur die Abwehrschlacht*“ erlernt hatten. Ueber alles jedoch, was zum Infanterie-angriff gehört, waren sie völlig ahnungslos.“

Maar, erger dan dat alles was wel het feit, dat ook de *selectie* begon te haperen 2), het gehalte begon te dalen.

Het *karakter* van den aanvoerder beteekent immers meer dan zijne *kennis*!

„Indessen“ schrijft bijv. IMMANUEL „hat es der Kriegs-

1) VON GLEICH, Die alte Armee und ihre Verirrungen, blz. 61. Schrijver. voelt meer voor oefeningsafdeelingen, d w. z. eene opleiding met soldaten.

2) Wij krijgen alzoo: onvoldoende selectie en eene centrale opleiding van te korten duur; de diensttijd bij de korpsen kon dit blijkbaar niet vérgoeden.

zustand mit sich gebracht, dass bei den Zugang an Offizieren im Kriege, nicht immer die erforderliche Ausbildung und *Auswahl* obwalten konnten." Dit lag gedeeltelijk aan de pressie van bovenaf, vanwaar steeds weder gelast werd, de ledige plaatsen aan te vullen: „Das war im groszen ganzen gar nichts anderes als eine Selbsttauschung der Heeresleitung im gröszten Maszstabe. Auf diese Weise erhielten viele Anwärter die Offiziers-achselstücke, obgleich sie, was sittliche Reife, Kenntnisse, und Ausbildung betraf, die zu stellenden Anforderungen nur zur Not erfüllten" ¹⁾. Doch anderzijds sproot het ook daaruit voort, dat het oordeel voornamelijk berustte op het inzicht van tal van zeer jonge compagniecommandanten ²⁾, en deze waren maar al te geneigd, om alleen naar uiterlijkheden te zien.

Wij willen, uit een ander werkje, in dit verband nog eenige aanhalingen doen ³⁾.

Lambach deelt ons primo mede, dat v. HINDENBURG, in een Kerstmisproclamatie 1918, constateerde, dat „eenige schaduw" viel op het Duitsche officiers-korps; de adel van karakter en zelfopoffering hebben geleden, zelfzucht en ijdelheid zijn toegenomen.

De Schr. baseert zich verder op tal van mededeelingen. Omtrent de beroepsofficieren heet het: „Aus zahlreichen mündlichen Mitteilungen entnehmen wir, dass zwischen den *aktiven* Offizieren und Mannschaften meist *ein prachtvolles Verhältnis* besteht, dass diese Führer mit ihren Leuten alles anfangen können. Wir hören, dass selbst Sozialdemokraten sich in Ausdrücken voller Verehrung über die aktiven Officiere äusseren. Allgemein wird beklagt dass die *aktiven* Officiere jetzt fehlen, *weil sie die Leute recht zu fassen wussten*. Man beneidet förmlich die Kompagnien, die noch aktiven Officiere haben" ⁴⁾.

1) v. GLEICH, blz. 39/40.

2) v. GLEICH, blz. 39; LUDENDORFF, Meine Kriegserinnerungen, blz. 308-310.

3) WALTHER LAMBACH Ursachen des Zusammenbruchs.

4) Men vergelijkte dit met LUDENDORFF, blz. 310. Het schijnt niet ongewenscht zulk een oordeel ook eens te stellen tegenover de meeningen van den heer VAN DEN BELT.

Tegenover de verlofsofficieren heeft zich evenwel „eine tatsächlich ungläubliche Erbitterung, zumal aber gegen die jungen, im Felde erst beförderten Leutnants eingenistet.

Nach den uns gewordenen Mitteilungen verstehn es die meisten dieser jungen Offizier durchaus nicht den rechten Ton gegenüber reifen und ihnen an Erfahrung, und viel fach an Wissen und Stellung, weitaus überlegenen Mannschaften zu finden. Die Mannschaften erkennen es sehr wohl, wie sehr es bei diesen ihren Vorgesetzten oft an militärischen, und leider auch bisweilen an sonstigen, Fähigkeiten mangelt. Dadurch aber, dass jüngere Offiziere den Mangel an Führer-fähigkeiten durch hochfahrendes Wesen, durch krampfhaftes herauskehren der Vorgesetzten Eigenschaft zu verdecken suchen, wird das Uebel nur verschlimmert.”

Uit deze beide factoren, vermindering van het gehalte en daling van het peil der opleiding, is het derhalve te verklaren, dat de waarde der Duitsche verlofsofficieren, en hiermede de waarde van het geheele leger, op den duur sterk is gedaald.

Men geve zich hiervan wel rekenschap, wanneer men de prestaties van andere legers, tegenover de Duitsche legers van 1917—18 beoordeelt, en eveneens, wanneer men zich over de revolutionaire verschijnselen in het Duitsche leger uitspreekt. De beroepsofficieren kwamen ten slotte slechts in eene homæopatische verdunning voor.

IV. Wat heeft men in ons land gedaan?

De vorming van verlofsofficieren in ons leger heeft voor 1910 niet veel beteekend. Wij gaan echter niet geheel accoord met den heer VAN DAM VAN ISSELT, wanneer hij aangeeft (Mil. Spectator, Dec. '19) dat den autoriteiten hier *alle* schuld treft; men hing immers bij het kleine jaarcontingent van voorheen, te veel af van het bon vouloir der jongelieden, en de viermaanderdeur was *te* verleidelijk. Maar, wat heeft het voor nut, hierover thans nog te discussieeren?

Eén ding staat echter vast, en wel, dat erbij het begin der mobilisatie in ons leger nog een *schromelijk* tekort aan verlofsofficieren bestond en dat over geenerlei reserve aan aanvoeders

kon worden beschikt. Desalniettemin zag 1 Augustus de Scholen voor verlofs-officieren opheffen; het mobilisatie-voorschrift schreef dit immers voor!!

Eerst einde Januari 1915, nadat men tot dusverre slechts gepensioneerd¹⁾ en eervol ontslagen officieren weder in dienst had gesteld, begon blijkbaar het inzicht te ontwaken, dat het personeel der Scholen nuttiger ware te bezigen, dan in het gemobiliseerde leger en herleefden de Scholen als „vaandrigscursussen.”

De grondgedachte was toen, dat de adspirant-verlofs-officieren *in het leger* zouden worden opgeleid, tot en met den rang van sergeant en aldaar bovendien de *practische* geschiktheid voor vaandrig zouden verwerven, om vervolgens als *kroonsergeant* slechts een theoretischen cursus van twee maanden te volgen bij een vaandrigscursus.

Voldeden zij hier dan nog aan een *theoretisch* examen, zoo werden zij tot vaandrig bevorderd, dienden ten minste twee maanden in dien rang en kregen vervolgens bij gebleken geschiktheid de officierssterren. Een stelsel alzoo dat veel op het Duitsche geleek.

Waar wij omtrent eene dergelijke, *gedecentraliseerde* opleiding *in het leger*, door zoovele bevoegden en onbevoegden, onder dikwijls zeer bezwarende omstandigheden, nooit erg optimist zijn geweest, hebben wij de resultaten dezer proefneming weder met groote belangstelling gevolgd.

Zij waren — laat ons eerlijk zijn — niet schitterend; op de cursussen verschenen tal van leerlingen, waarvan men zich met pijnlijke verbazing afvroeg, hoe het mogelijk was, dat iemand hun de kroon had toegekend.²⁾ Maar het meest humoristische was wel — humor toch schuilt overal — dat de officieren in den troep, en terecht, gingen klagen dat de nieuwe vaandrigs practisch zoo weinig beteekenden, doch... er de vaandrigscursussen op aanzagen!

1) Ook in Duitschland spotte men over de „Wiederausgrabungen”.

2) Er zijn natuurlijk ook commandanten geweest, die het *zeer* sericus opnamen. Zij zagen dan echter, dat men elders veel toegevender was en kwamen derhalvo voor eene moeilijkheid, of wel de leerling vroeg overplaatsing.

Ik herinner mij nog uit die dagen, hoe, toen ik de aandacht meende te moeten vestigen op het gemis aan praktische bruikbaarheid van mijne leerlingen, mij het antwoord gewerd, dat zulks slechts een verschil van inzicht kon zijn, daar de korps-commandant hun immers het praktisch radicaal voorvaandrig had toegekend! Das Ende ist Schweigen . . .

Intusschen, de waarheid viel niet meer te verbloemen en, na een poging tot centralisatie bij de korpsen, werd ook de *practische* opleiding van sergeant tot vaandrig, weder aan de vaandrigscursussen toevertrouwd en tevens de duur van den cursus op 3 maanden gebracht. *De decentralisatie had gefaald.*

Tegelijkertijd echter — het is bij ons altijd hollen of stilstaan — meende men de bestaande vaandrigscursussen en hunne klassen overmatig te moeten uitzetten, terwijl tevens nieuwe cursussen, directeuren en leeraren werden geïmproviseerd. En men verbeelde zich nu vooral niet, dat de sergeanten, die op deze cursussen arriveerden, als zoodanig veel betekenden.

Maar ook in anderen zin vierde de „rage du nombre” thans hoogtij, immers men besloot in hooger sferen zelfs de, *toch reeds geringe*, eischen van algemeene ontwikkeling te laten vallen en zich tevreden te stellen met ieder diploma en met het oordeel van den compagnies-commandant. Wat wij toen als leerling kregen laat zich denken; er kwamen er, die zelfs geen behoorlijk Nederlandsch konden schrijven of spreken — om van het overige maar te zwijgen — en toch door hunne chefs waren aanbevolen ¹⁾.

Gelukkig werd ook hier weder ten halve gekeerd.

Dan echter bestond nog het gevaarlijk stelsel om een leerling, die bij den cursus onvoldoende was beoordeeld, weder aan een andere opleidingsinrichting een nieuwen cursus te doen volgen, veelal totdat hij slaagde. Alsof het alleen om voldoen aan een examen gaat!

Wanneer wij nu verder releveeren:

dat de leerlingen ten slotte *tegen* hun zin voor officier

¹⁾ Wij verwijzen ten deze o a. naar *Ons Leger* 1919, blz. 231/240 en naar *Militaire Spectator* 1919, Dec. afl. (v. DAM v. ISSELT, De Nieuwe Weermacht blz. 757). Hetzelfde verschijnsel als in Duitschland.

werden opgeleid, immers zij moesten dan langer dienen, dan hunne lichting en hadden niet onaanzienlijke kosten met hunne uitrusting;

dat de leerlingen, die op de cursussen verschenen, steeds ouder in leeftijd werden, dus meer gehecht bleken aan hunne burgerpositie en minder gemakkelijk waren te leiden;

dat de geroutineerde instructeurs gaandeweg aan de vaandriscursussen werden ontnomen; teneinde een compagnies-commando in den troep te aanvaarden en zich veelal zagen vervangen door jonge officieren, die men bij de depôts wilde missen. (Er zijn leeraren geweest, nagenoeg zonder eenige ervaring en negen jaar jonger, dan hunne leerlingen);

zoo moet men zich achteraf verbazen, dat alles *betrekkelijk* nog zoo goed is afgelopen.

Natuurlijk is men lang niet algemeen over de prestaties der verlofsofficieren tevreden geweest; dit was een noodwendig gevolg van hetgeen wij vermeldden.

Zoo schrijft de res. kolonel VAN DEN BELT ¹⁾: „dat bij de jonge verlofsofficieren de „snelopleiding” maar al te goed merkbaar was; waardoor van velen hunner de invloed in de compagnie gering was — veel te gering zelfs”. Eenigszins vreemd doet het echter aan van denzelfden persoon elders te lezen ²⁾:

„In de mobilisatie is gebleken, dat de verlofsofficieren *veel beter* met menschen konden omgaan dan de beroepsofficieren. En dit sprak vanzelf, omdat de verlofsofficieren reeds gewend waren met menschen om te gaan, terwijl de beroepsofficieren van hun jeugd af, dit niet was bijgebracht”. Spr. zou verder willen gaan en reeds thans willen zeggen: „een goed beroepsofficier is een verlofsofficier. De militaire kennis krijgen de verlofsofficieren vanzelf wel”.

Zeide niet PILATUS eenmaal: Wat is waarheid!

Kapitein WESTERVELD schrijft ³⁾, dat ons leger verrijkt is met een aantal vaandrags, die er zeker niet toe hebben

¹⁾ Avondpost-artikelen 1918.

²⁾ De Ned. Verlofsofficier, April 1919, blz 63.

³⁾ Art. Tijdschrift, Nov. 1919, Leger en Democratie II

bijgedragen den eerbied voor het gezag hoog te houden”.

In een officieel verslag ¹⁾ lezen wij: Duidelijk is aan den dag getreden, dat het niet al te scherp vasthouden aan de gestelde eischen van geschiktheid ten aanzien van officieren . . . een goede verstandhouding tusschen meerderen en minderen niet heeft bevorderd. In de toekomst zal dus bij voortduring bijzondere aandacht moeten worden geschonken aan het gehalte en de opleiding . . .”

Wij willen — waar er geenerlei nieuws in voorkomt — onze bloemlezing hiermede staken, doch naar onze meening schuilt een zeer belangrijke oorzaak van het feit, dat de *jonge* verlofsofficieren niet algemeen voldeden, ook nog *in hetgeen van hen werd verlangd*, in het „asking too much”.

Wij zagen hen toch optreden als luitenant-adjutant, als kwartiermeester en plaatselijk-adjutant; voorts als instructeur bij de depots en . . . zelfs als compagnies commandant; kortom in allerlei functies waarvoor zij niet bestemd, niet opgeleid en nog te onervaren waren. Men kan ook te veel verlangen.²⁾

Maar zeker zouden zij beter hebben voldaan, indien men niet hals over kop, in mobilisatietijd, had moeten inhalen, hetgeen in de vredes-voorbereiding was verzuimd en indien men aan de adviezen der directeurs van de cursussen meer aandacht had gewijd.

Wanneer wij alzoo, in de Memorie van Antwoord der Oorlogsbegroting 1920 lezen hoe, tijdens de mobilisatie gebleken is, dat vele reserve-officieren in de handhaving van hun gezag, wegens gebrek van ervaring moesten te kort schieten”, zoo zouden daar misschien nog wel eenige

¹⁾ Verslag van de Commissie tot onderzoek van de ontevredenheid in het Leger, bl. 30.

²⁾ Wij bezaten veel te weinig „oudere” verlofsofficieren. „De grootste toeneming van het aantal officieren had uiteraard plaats onder de jongeren en jongsten; door de uitzetting van het leger moesten hun dikwijls functiën toevertrouwd worden, welke niet in overeenstemming waren met hunne opleiding, jeugd, ervaring en menschenkennis” enz. Verslag commissie ontevredenheid blz. 20; „dat, in het bijzonder gedurende den mobilisatietijd, dikwijls jonge, onervaren krachten belast moesten worden met een compagnies-commando”, id. blz. 32.

belangwekkende opmerkingen aan toe te voegen zijn. Wij mogen den lezer echter thans gevoeglijk in staat achten deze voor zichzelf te maken.

Derhalve willen wij volstaan met het uiten van eenige wenschen en wel:

1°. dat men voortaan toch vooral in *vredestijd* voor de opleiding van een ruim voldoende aantal reserve-officieren moge zorgdragen *en hiertoe de noodige middelen verschaffen*;

2°. dat men in verband hiermede meer aandacht moge schenken aan het *begin sel der selectie*; thans heeft ieder, die zich aanmeldt, een zeker *recht* om à tort et à travers te worden opgeleid ¹⁾);

3°. dat men hen, die eenmaal verlofs officier zijn, behoorlijk voorbereidt voor de functies, die hun bij mobilisatie wachten;

4°. dat een nieuw mobilisatie-voorschrift de bepaling moge bevatten, dat in geval van mobilisatie de scholen worden *verdubbeld*, in stede van opgeheven;

5°. dat in zoo gewichtige zaken, als de opleiding der verlofs officieren, niet te veel schrijftafelwijsheid op onze hoofden moge neerdruppelen en dat men partijtrefke van de ervaring van hen, die de regelingen moeten uitvoeren en de resultaten van nabij zien.

Wat stelt men zich nu in de toekomst voor?

B. Bespreking der in ons land voorgestelde opleidingsvormen.

Laat ons voorop stellen, dat de ervaring leert, hoe menigmaal personen, die geen kinderen hebben, meenen het best over opvoeding te kunnen oordeelen en zich inzake opvoedingsproblemen de meest positieve uitspraken veroorloven.

¹⁾ Reserve-kader dat bij de Scholen, zelfs wegens karakter-fouten, wordt weggestuurd, wordt bij de korpsen toch verder opgeleid en komt later bijv. op een zomercursus, weer opzetten. Wij hebben tijdens de mobilisatie verschillende oud-leerlingen als officier ontmoet, die wij voorheen hadden verwijderd en ... waarover men thans bij de korpsen klaagde. De bepalingen moeten derhalve zoo luiden, dat alleen zij tot officier worden opgeleid, die de daarvoor benodigde eigenschappen bezitten.

Wij meenen iets dergelijks, ook omtrent de opleiding van reserve officieren, wel eens te hebben bespeurd, bedoelen hiermede echter niets onvriendelijks.

Hoe het zij, naast de bestaande en *beproefde* vorm van opleiding der reserve-officieren bij de onbereden wapens, zijn in de laatste jaren van verschillende zijden ook andere stelsels aangeprezen en, gedachtig aan de spreuk „onderzoekt alle dingen en behoudt het goede” willen wij deze nader bezien en er het goede in naspeuren.

I. Het stelsel VAN DAM VAN ISSELT.

Deze Schr. zegt in een artikel in „Onze Eeuw”: ¹⁾

„De wet regele ook de opleiding der verlofsofficieren.

Wij achten dit noodig: *a.* wegens de beteekenis van het instituut; *b.* omdat inzake hunne opleiding bij de verschillende wapens en dienstvakken nog stelselloosheid heerscht, die, nu voldoende ervaring opgedaan is, voor methode dient plaats te maken; *c.* omdat wij in dat instituut het door-gangshuis zien tot het korps beroepsofficieren, zoodat de opleiding der verlofsofficieren vastgelegd en met die der beroepsofficieren in één wet dient opgenomen te worden. Thans heeft men bij sommige wapens centrale scholen of cursussen voor verlofsofficieren, bij andere weer niet. Bij het eene wapen gaat de opleiding in 8½ maand tot vaandrig, bij het andere slechts tot onderofficier in 6 maanden. Hier wordt met een diploma voor de 4e klasse H. B. S. genoegen genomen, ginds wordt feitelijk een eindiploma gevraagd.

Het best schijnt ons een centrale opleiding van 6 maanden tot onderofficier, gedurende welken tijd de reservist snel de eerste beginselen doorloopt, en daarna een practischen dienst bij den troep van 6 maanden, als sergeant en vaandrig, onder leiding van *uitgezochte* kapiteins, gedurende welken tijd de wetenschappelijke officiersopleiding in de middaguren korps- en garnizoensgewijze wordt voortgezet”.

Nu willen wij, naar aanleiding van het vorenstaande, allereerst opmerken, dat de kaderreservisten, d. i. 90 pCt. van de leerlingen, hoogstens 10 maanden dienen, alvorens

¹⁾ Nov. 1915, blz. 211.

officier te worden en dat het jaarlijks indeelen van 360 of meer reserve sergeanten en vaandrags bij *uitgezochte* kapiteins niet zoo eenvoudig zal zijn en eene geweldige overlading van sommigen zal beteekenen ¹⁾.

Echter wij weten — uit eigen ervaring — water van dat „uitzoeken” in de praktijk terechtkomt, en wij vreezen wel eenigszins voor die „wetenschappelijke opleiding” ’s zomers in de middaguren ²⁾ in alle garnizoenen (de infanterie alleen telt er reeds 28). Waar moeten al die leeraren vandaan komen? Of gaat het zoo ’n beetje tusschen de bedrijven door en is iedereen voor dien arbeid geschikt?

Elders ³⁾ is Schr. op deze quaestie nog eens uitvoerig teruggekomen.

Wij lezen daar het navolgende:

„De opleidingswijzen zijn incidenteel ontstaan, naarmate van de verschillende inzichten van hen, die bij de onderscheiden wapens den stoot aan de opleiding gegeven hebben. Hier dient meer eenheid te komen.

1°. Moeten de eischen van toelating voor de verschillende wapens ongeveer even hoog gesteld worden. Dat de bereden artillerie tegenwoordig feitelijk een moeilijker diploma tot eisch stelt dan alle andere wapens, leidt er toe, dat men zich ten koste van anderen het intellectueel en maatschappelijk beste gedeelte der zich aanbiedende stof verzekert, doch schijnt overigens niet te rechtvaardigen. Hoewel het ontegenzeggelijk van veel waarde is, indien zich onder de kaderreservisten een groot aantal houders van einddiploma 5 j. H. B. S. of G. bevinden, is zulks voor de practische opleiding, die de verlofsofficier ontvangt, volstrekt geen vereischte. Onder hen, die slechts 3 klassen eener H. B. S. enz. afliepen, kunnen zich uitstekende a.s. officieren bevinden. De opleiding dient mede om hen naar voren te brengen.

Eischen van lichamelijke geoefendheid worden nog slechts

¹⁾ Het toekomstbeeld geeft 24 instructie-scholen; wat valt er dan nog uit te zoeken?

²⁾ De infanterie bijv. neemt, zoodra de recruten wat verder zijn, brood en koffie mede en blijft des middags uit.

³⁾ De opleiding van reserve-officieren, *Navors* 1914.

in zeer bescheiden mate gesteld (Getuigschrift model E). Beoordeeling tijdens het halfjaar troependienst kan in dit opzicht in het ontbrekende voorzien. Een rangschikkings-onderzoek vindt alleen bij de bereden wapens plaats, omdat tot nog toe alleen hier het aanbod de vrij bescheiden vraag overtreft.

Eenheid dient er ook te zijn in het stelsel, daar thans sommige wapens de school-opleiding tot de luitenants-(vaandrigs) positie voortzetten, andere slechts een opleiding tot onderofficier geven.

Het is oordeelkundig om met een dergelijke school te beginnen. Het onderricht bij den troep toch is op den gewonen dienstplichtige gegrond en gaat den meer ontwikkelde veel te langzaam. Worden de adspiranten van meet af bij den troep ingedeeld, dan gaan zij daar menigmaal in de menigte onder; hierover wordt bij de cavalerie geklaagd, en ook bij de andere wapens door hén, die intermitteerend dienen. Men kan den reservist in uiterlijk 6 maanden de militair-wetenschappelijke en ook de praktische kennis van den onderofficier bijbrengen. Verder moet de school niet gaan. Onder voortzetting van de opleiding moeten de adspiranten nu als onderofficier in den troep komen en hier onder leiding van daarvoor in aanmerking komende kapiteins, die veel werk van hun oefeningen maken en ook overigens hun onderdeel behoorlijk in orde weten te houden, 6 maanden dienst doen, eerst als sergeant (wachmeester), daarna als vaandrig (kornet).

Uit het vorenstaande blijkt, dat wij aan de opleidingswijze der bereden-artillerie (reeds op 1 April als wachmeester in den troep) de voorkeur geven boven die der cavalerie, waar geen centrale school voorafgaat, doch ook boven die der infanterie en der vesting-artillerie (eerst op 15 Juni als vaandrig in den troep). Bij deze laatste wapens duurt de *school*opleiding te lang, en komt de praktische die een eerste plaats behoorde in te nemen, in het gedrang.

Het hiervóór aangegeven systeem van opleiding der verlos-officieren zou in de wet opgenomen moeten worden,

evenals het bestaan van winterscholen voor het reservekader bij alle wapens. Daar gedurende het zomerhalfjaar bij den troep de practische oefeningen geheel op den voorgrond treden, zou tijdens den winter 4 lesuren en 3 uur praktijk per dag wellicht de beste verdeling op de school voor verlofs-officieren vormen.

Op 1 April bij den troep aankomende, moest naast de practische opleiding bij daarvoor uitgezochte onderdeelen, stel 50 % der kapiteins, ook de *wetenschappelijke* officiersopleiding blijven doorgaan. Aan die opleiding wordt nog veel te weinig gedaan, wil men *goede, kundige* verlofs-officieren krijgen. De wet moet haar waarborgen. Garnizoens- en korpsgewijze moet van April tot October een voortgezette cursus worden gehouden, b.v. gedurende de maanden April en Mei dagelijks, van Juni tot en met September 3 maal per week 2 middaguren onderwijs of speciale practische oefeningen; voorts de noodige eigen studie."

Schr. geeft dan verder nog een programma betreffende de lessen, in de middaguren te geven.

Nu ontmoeten wij hier primo weder dezelfde misvatting, waarop wij reeds eenmaal wezen, namelijk dat het gros der leerlingen allermint 12 maanden, zelfs geen 10, aaneensluitend dient. Maar verder meenen wij, uit het gestelde te mogen afleiden, dat Schr. de opleiding bij de Scholen niet voldoende kent en o. a. niet weet, dat juist de *practische* opleiding, d.w.z. die met het manschappen-detachement, er altijd de hoofdschotel is geweest, en ... uitstekende resultaten gaf. ¹⁾

Wij willen derhalve nog eens herhalen, wat wij in 1913 in het debat hebben gezegd:

„Het uitstrooien van de leerlingen, ter opleiding, over tal van compagnieën of batterijen, is altijd minder gewenscht. Niet ieder commandant van een afdeeling heeft evenveel belangstelling of gaven, niet ieder stelt hoge eischen en zelfs *kan* ieder chef zich niet alleen en uitsluitend aan den gedetacheerde wijden ...

¹⁾ Wat voor *nut* er in schuilt een opleidingsvorm, die bij de onbereden wapens aan de eischen voldoet, aan de uniformiteit — het Procrustes bed — ten offer te brengen, is ons niet duidelijk geworden.

Vandaar de waarde eener centrale opleiding; de leerling is dan niet afhankelijk van het willen en kunnen van dengene, bij wien hij *toevallig* terecht komt" ¹⁾.

Is dit door de geschiedenis der kroonsergeanten niet ten volle bevestigd? Heeft men niet noodgedwongen de leerlingen weer bijeen moeten brengen? -

Overigens achten wij dit artikel, èn wegens het pleidooi voor opleiding *in* den officiersrang èn wegens het feit, dat daarin ook de opleiding van reserve-officieren voor de genie, militaire administratie e. d. ter sprake is gekomen, belangrijk genoeg om er nog eens de aandacht op te vestigen ²⁾.

II. Het stelsel „Linden” 1917.

De Heer LINDEN heeft, in een onlangs gehouden voordracht over „Vrijwillige Weerbaarmaking” de leuze gegeven: ³⁾

1°. Vorming van een uitstekend geschoold en modern voelend korps verlofs-officieren *door* vooroefening bij den kaderlandstorm”.

Een uitstekend geschoold en modern voelend korps”, wie zou dat niet wenschen? En dit alles door.....? Het is bijkans te fraai; vol verwachting klopt ons hart.

Nu vinden wij, omtrent de bedoelingen, allereerst eene aanwijzing in eene voordracht van 1917 ⁴⁾. Wij lezen daar:

„Wanneer zou blijken, dat het mogelijk was in die kaderkorpsen goede sergeanten te kweeken, zou het groote voordeel kunnen worden verkregen, dat deze sergeanten bij hun intrede in het leger onmiddellijk naar een vaandrigscursus gingen.

Natuurlijk zou een sergeants-examen moeten worden afgelegd, ten overstaan van een deugdelijk samengestelde legercommissie. Aan deze sergeants zou geen verkorting

¹⁾ Nog daargelaten het verschil in appreciatie.

²⁾ Er bestaat thans ook eene regeling tot opleiding van verlofs-officieren bij de pantsersfort-artillerie, de torpedisten en de pontonniers

³⁾ K. W. Dec. 1919

⁴⁾ Orgaan 1916—17, VII, blz. 551.

van eersten oefentijd worden toegestaan, doch hun eerste oefentijd van 8 $\frac{1}{2}$ maand geheel worden besteed aan opleiding en wel:

6 $\frac{1}{2}$ maand theoretische en praktische vaandrigscursus,

1 maand dienst in den troep als sergeant,

1 maand dienst als vaandrig, waarna benoeming tot reserve 2e Luitenant kon volgen, bij gebleken praktische geschiktheid.

Een betere selectie dan thans is mogelijk, omdat niet alleen enkele eischen van algemeene ontwikkeling toegang geven tot de officiers-opleiding, doch ook de wijze van dienen en het afgelegd sergeants-examen een maatstaf vormen".

Wij gevoelen zeer wel het aantrekkelijke van die vooropleiding in de landstormkorpsen, in analogie van Engelsche gebruiken; intusschen bestaat daar te lande veel meer liefde voor sport en openluchtspel, dan hier, zoodat *de grondslag* niet dezelfde is.¹⁾

Voorts bedenke men, dat *drie* factoren de resultaten zullen beheerschen en wel:

de tact en geschiktheid der leiders,

de oefengelegenheid, en

de ambitie en ernst der leerlingen.

Heeft men nu voor die korpsen altijd een voldoende aantal goede leiders, met veel ijver en vrijen tijd, heeft men overal die oefengelegenheid en hoe zijn *op den duur* die ambitie en ernst?

Dr. MEIJERS, een man, die de vrijwillige weerbaarheid zoo door en door kende, noemde haar „een vorm van vermaak”.²⁾ En is het niet typeerend, dat altijd weer met dien prikkel „verkorting van eersten oefentijd” moet worden gewerkt? Zal die prikkel op den duur sterk genoeg blijken? En kan er, waar eene dergelijke opleiding zooveel zorg vraagt, nog wel worden verkort? Wij zijn dus niet geheel gerust; onze legerhervormers huppelen zoo menigmaal juichend achter een zeepbel aan!

¹⁾ Dr. MEIJERS „Het Engelsche territoriale Leger” zegt, sprekende over uithoudingsvermogen en initiatief: „Door den zin voor beweging in de open lucht, die het geheele Engelsche volk eigen is, krijgt men de eerste, door de algemeene sportieve opvoeding de tweede eigenschap”.

²⁾ Orgaan 1908, no. VI, blz. 529. De Amerikanen noemen het een „makeshift” d. i. een uitvlucht, noodhulp of stoplap.

Schr. stelt dan verder veel vertrouwen in het *examen*; het spijt ons, te moeten verklaren, dat wij, reeds in het algemeen, tegenover examens vrij sceptisch staan, doch vooral doen wij zulks tegenover de practische militaire-examens, die in den regel, in een minimum tijds, en zonder voldoende middelen moeten worden afgenomen en derhalve meer uit kl, dan uit *doen* bestaan en, waar de programma's zeer onvolledig zijn, ook geen juist beeld geven.

Men heeft mij bijv. meermalen leerlingen toegezonden, die aan het practisch examen voor sergeant hadden voldaan, doch nooit met scherp hadden geschoten, nooit waren op wacht geweest, nooit oefeningen bij duisternis hadden medegemaakt etc. Ziedaar de waarde van een examen!

Schifting, selectie zijn voorts dringend noodig; verkrijgt men die bij de landstormkorpsen? Of is men daar niet veeleer te collegiaal gestemd?

En dan één maand dienst in den troep als sergeant, één maand dienst als vaandrig . . . het is wel zuinig. ¹⁾

Maar Schr. stelde dit alles voor in een tijd, toen allen nog 8½ maand dienden. Thans wordt dit 6 maanden. Wordt van zijn stelsel dus nog wat afgeknepen?

Eindelijk heeft ons vooral getroffen, dat de Hr. LINDEN voorheen een warm voorstander was van opleiding in den troep, een tegenstander van gecentraliseerde opleiding ²⁾; thans vinden wij van het eerste niet veel terug en den vaandrigscursus in eere hersteld.

Veranderen de tijden en wij met hen?

III. De Kaderlandstorm.

De kaderlandstorm recruteert zijn leden uitsluitend uit studenten en oud-studenten, zoomede uit leerlingen en oud-leerlingen der H. B. S., Gymnasia en M.U.L.O.-Scholen.

¹⁾ Men krijgt zodoende weer zeer *uiteenlopende* beoordeelingen; zie de geschiedenis der kroonsergeanten. Vermoedelijk zullen de adspiranten spoedig weten, bij welken kapitein men wel, bij welken men niet moet zijn.

²⁾ Mil Spectator 1913, Januari-nummer, Het Reservekader; zie ook de repliek in het Maartnummer.

De stof is dus dezelfde als voor het Reserve-kader; ook treedt men vrijwillig toe.

In verschillende universiteitssteden, ook in andere groote plaatsen, bestaan afdelingen, wier doel het is aan de deelnemers *in* hunne woonplaatsen een *theoretische* opleiding te geven, terwijl de *practische* opleiding hoofdzakelijk, in de vacantes, in één kamp of kantonement geschiedt ('s zomers bijv. 3 weken). De vrijwilliger moet 18 jaar zijn of ouder; deze leeftijdsgrens wordt thans weder op 16 jaar teruggebracht.

Het kader, hierbij verkregen, kan bij het leger in den verkregen rang overgaan. Intusschen is bepaald, dat de aspirant, om tot sergeant te worden benoemd:

1°. ten overstaan van eene commissie van legerofficieren aan het examen voor dien rang moet voldoen;

2°. gedurende eene detachering van één maand bij den troep, de bewijzen moet geven voldoende praktische geschiktheid te bezitten, zoomede geschiktheid tot het voeren van gezag.

Om tot vaandrig te worden benoemd, wordt eveneens een examen vereischt en moet de candidaat gedurende een éénmaandsche detachering bij het leger *goed* hebben voldaan.

Het hangt er dus maar van af, bij wien men terecht komt.

Als leiders bij de plaatselijke afdelingen fungeeren verlofs- en landstorm-officieren; zij voeren tevens de propaganda.

Welke kan nu de beteekenis van deze instelling zijn?

Zij loopt vrijwel parallel met het intermitterend-dienend reserve-kader; de opleiding, die het reserve-kader krijgt van beroepspersoneel, krijgt de kaderlandstorm van verlofs-personeel.

Het reserve-kader verricht zijn practischen dienst bij het leger, de kaderlandstorm deels in onderling verband, deels bij het leger.

Of deze verschillen belangrijk genoeg zijn, om een afzonderlijk instituut te handhaven? Het is toch wel duidelijk, dat de kaderlandstorm slechts kan bloeien ten koste van het reserve-kader!

1) Wil men iets bereiken, zoo zal eenige dwang niet kunnen uitblijven, maar... wat is er tegen, dat zij, die *zooveel* van den Staat ontvangen, ook eenige verplichtingen aanvaardden?

Ten aanzien van de toepassing van het selectie-beginsel, en van de beteekenis der examens, verwijzen wij naar het reeds besproken stelsel LINDEN.

De Kaderlandstorm heeft gedurende het mobilisatie-tijdperk, vooral in 1916, een oogenblik van bloei gekend. Of het de *ware* ambitie was, die de jongelui aandreef, weten wij niet met zekerheid; wij willen het hopen.

Op het moment echter is de toestand verre van rooskleurig.

Zoo lezen wij ¹⁾: „De compagnie Amsterdam van den Kaderlandstorm bestaat *op papier*. Geoefend wordt er *niet*, alleen bestaat er een opleiding tot sergeant, waaraan door pl. m. 8 man *geregeld* wordt deelgenomen.

Hoe, gezien deze feiten, en de Minister en de Kamer (jongste oorlogsbegrotingsbehandeling) zoo 'n hooge idee van den Vrijwilligen Landstorm kunnen hebben (de Minister verwachtte er zijn beste militiekader uit) is onbegrijpelijk”.

Blijkbaar doet de Schr. niet aan politiek; wij achten het althans *niet* zoo erg „onbegrijpelijk” ²⁾.

¹⁾ „Allen Weerbaar”. 16 Jan. 1920 (Bijblad).

²⁾ De Memorie van Antwoord zegt:
„Vrijwillige landstorm.

Ondergeteekende deelt de meening van die leden, die *hoope* verwachting koesteren van het instituut van den vrijwilligen landstorm. Zooals reeds hiervoor werd aangegeven, ligt het in het voornemen om van den vrijwilligen landstorm, die zich voortdurend uitbreidt en in gewestelijke verbonden, korpsen en onderdeelen wordt georganiseerd, gebruik te maken voor de oefeningen buiten den troep. Ook mag — het werd al eerder opgemerkt — van dit instituut *veel* voor de kadervorming worden verwacht. Naast de kaderopleiding in het leger kan de kader-landstorm voor kadervorming dienen en het zelfs mogelijk worden op die wijze de opleiding in den troep te beperken. (Sic.)

Bij de desbetreffende voorschriften, die thans in bewerking zijn, zal de leeftijdsgrens voor aanneming als vrijwilliger zoo laag mogelijk worden gesteld. Voor den kaderlandstorm zal men er echter mede rekening dienen te houden, dat het kader niet op al te jeugdigen leeftijd behoort te worden aangesteld, daar dit bij overgang naar het leger ongewenscht zou zijn. Ook zal met het oog op dien overgang voorschrijfs het afnemen van de examens nog op de gebruikelijke wijze moeten geschieden; later zal dit mogelijk geheel kunnen worden overgedragen aan den vrijwilligen landstorm”.

Laat ons echter niet voortijdig oordeelen; er schuilt een zekere bekoring in nieuwe denkbeelden (of zouden het oude zijn?), in breken met traditiën.

Laat de kaderlandstorm toonen wat hij vermag, dat hij meer is dan „een vorm van vermaak”. Wij zullen zijne kweekelingen welkom heeten en *eerst dan* zuiver over de beteekenis van deze instelling kunnen oordeelen.

IV. Het stelsel „Memorie van Antwoord.”

Na eene opmerking, dat de opleiding tot officier uit de militie (waarom alleen uit de militie?) „bijzondere zorg” zal vereischen, lezen wij:

„Zij, die door vrijwillige aanmelding in aanmerking komen voor de officiersopleiding, komen onder de wapenen op 1 Juni, gelijk met de 2e ploeg van hunne lichteing. Zij worden opgeleid als de overige miliciens en na 4 maanden aangesteld tot korporaal, *dus* op 1 September. Omtrent hen, die voor opleiding tot officier eventueel zullen moeten worden aangewezen, zullen bijzondere bepalingen eene aansluiting aan dezen opleidingsgang mogelijk moeten maken.

Op 1 September begint onmiddellijk de opleiding tot officier aan eene speciale school voor verlofsofficieren en wordt zoodanig geregeld, dat op 1 Juni van het volgend jaar aanstelling tot vaandrig kan volgen, waarop de man met groot verlof vertrekt.

Uiterlijk 1 jaar na zijn vertrek met groot verlof, wordt hij wederom voor twee maanden onder de wapenen geroepen, gedurende de laatste twee maanden van een militieploeg, om daarbij aan de *instructie* deel te nemen.

Indien hij in die twee maanden als *aanvoerder* voldoet en toont zijn gezag te kunnen handhaven, wordt hij aangesteld tot 2de luitenant”.

Laat ons dit stelsel eens nader bezien.

Reeds dadelijk treft ons, dat de correctie blijkbaar *niet* met bijzondere zorg is geschied, immers iemand, die op 1 Juni opkomt, heeft op 1 September eerst *drie* maanden gediend, en hoe iemand, die 2 maanden als *instructeur* optreedt, hiermede bewijst als *aanvoerder* te voldoen, is ons

niet duidelijk. Intusschen, DE GENESTET dichtte eenmaal: „In raadsele wandelt de mensch op aard”. Ditter vertroosting.

Waartoe dienen eigenlijk die 4 (of 3) maanden voor 1 September; voor selectie? Neen, want het betreft hen, die zich te voren vrijwillig aanmeldden. Om hun te leeren, manschappen aan te voeren? Neen, want ze zijn zelf reëruit en „worden opgeleid als de overige miliciens.”

Het eenig mogelijke doel kan dus slechts zijn, dat zij 4 (3) maanden met de soldaten meelevén, en derhalve vraagt men zich af, of die 4 (3) maanden, niet meer rendabel zijn te maken en of die samenleving niet op andere wijze te verkrijgen ware. Het is trouwens weer typeerend, dat de *kaderlandstorm*, die in dezelfde Memorie wordt aangeprezen, slechts *bij uitzondering* met soldaten in contact komt, terwijl het „kazerne-euvel” voor de *soldaten* zal worden ondervangen, door hen toe te staan buiten de kazerne te wonen. ¹⁾ Ra, ra, wat is dat?

Nu worden de leerlingen de volgende 8 maanden *afzonderlijk* geoefend en theoretisch opgeleid; de practijk wordt beoefend met blokjes, stukjes krijt, papier, vlagjes, lijntjes, onderlinge instructie en soortgelijke middelen. Doch *soldaten* comman-deeren, leeren optreden, schuwheid overwinnen enz., het is alles uitgesloten; noch als korporaal, noch als sergeant oefent de leerling ooit eenig gezag over manschappen uit.

Met 1 Juni gaat hij weg, en eerst een jaar later — dit is zeker weer het onvolprezen „bezinken” — wordt hij *voor het eerst* tegenover manschappen geplaatst. Het is fraai!

Waar blijft nu de beloofde „bijzondere zorg”? Hoe wordt nu het „gebrek aan ervaring” verholpen?

Doch zelfgenoegzaam gaat de Memorie voort:

„Door de opleiding voor officier . . . op deze wijze te regelen, is het niet noodig oefenings-detachementen te hebben (quod erat demonstrandum, zeggen de wiskunstenars), doch wordt aansluiting verkregen bij de recrutenscholen”.

Die Botschaft hör ich wohl, allein mir fehlt der Glaube! Wij willen het hier nog eens herhalen: „*soldaten aanvoeren*”

¹⁾ De aspirant mag er dus ook buiten wonen!

leert men alleen met soldaten en niet met onderlinge instructie en ook niet met lijntjes; met de manschappen-detachementen staat of valt de geheele opleiding”.

Stelt men zich echter eenmaal op het standpunt, dat er geen oefendetachementen *zijn*, of *kunnen zijn* — hetgeen *zelfs* in Zwitserland noodig wordt geacht en mogelijk blijkt, dan is *iedere* oplossing nog beter dan de besprokene. Leidt men de leerlingen bijv. eerst 4 maanden op aan een school, laat hen *dan* eenige maanden instructie geven en plaatst hen vervolgens de resterende maanden weer aan de school, zoo is de lijn althans logischer, al blijft het bezwaar, dat zij tusschentijds in verschillende — en niet steeds de ware — handen geraken en dat de zorg voor hunne voorgezette opleiding, dan nogal eens in het gedrang geraakt.

Wij achten alzoo het *bestaande* stelsel van opleiding nog steeds het beste, in verband met den, voor de opleiding beschikbaren tijd; wordt deze verlengd, ja dan . . .

Aanvaardt men echter *noodgedwongen* bovengenoemden grondslag, d. w. z. eene opleiding *zonder* detachement, zoo komt men van zelf tot een stelsel, waarbij de school tevens het karakter van een *instructieschool* krijgt, en behalve zijne leerlingen, ook jaarlijks een ploeg recruten opleidt.

De leerlingen komen dan b.v. 3 à 4 maanden eerder, dan deze recruten, bij de school, onder de wapenen¹⁾ en geven — terwijl hunne eigen opleiding wordt voortgezet — tevens zelf instructie; uiteraard onder behoorlijke leiding en toezicht. Aldus krijgen zij zekerheid van optreden vóór den troep.

Zij verrichten dan mede bij deze recruten alle inwendige en verdere diensten en leeren alzoo *in allen deele* den omgang met den troep en het zorgen voor dezen.

Hoe de school hiertoe geëncadreerd en geoutilleerd zou behooren te zijn, is van later zorg.

En tot zoover gekomen, moet ons nog een vraag van het hart en wel: hoeveel personen denkt men, dat het in de

1) Deze tijd dient dan tevens voor eene *eerste schifting*; zij, die ongeschikt worden geoordeeld, *mogen* niet verder worden opgeleid.

Memorie besproken opleidingssysteem zullen volgen?

Zij moeten $12 + 2 = 14$ maanden dienen om officier te worden; de kaderreservist $60 + 75 + 75 + 60$ dagen = 9 maanden of aaneensluitend dienend $8 + 2 = 10$ maanden.

Geloofst men nu werkelijk, dat de eerste rubriek, dan vele aanhangers zal tellen; reeds thans was het aantal adspiranten-reserve officier herkomstig uit de militie naar verhouding *zeer* gering en zocht alles — behalve de naïeven — den gemakkelijksten weg. Zou dit anders worden?

Hoe nu echter het *reserve-kader*, dat er *wel* is, in het stelsel der Memorie „ervaring” opdoet? Hoe het intermitterend dienend gedeelte — de helft — zal moeten worden opgeleid zonder oefendetachementen? Wie het weet, mag het zeggen; wij gelooven, dat het eenvoudig *vergeten* is.

Of durft men het aan, het reservekader op te heffen?

En heeft de ontwerper van dit schema al eens uitgerekend, hoeveel vaandrigen er in *zijn* stelsel wel bij een instructieschool zouden komen? Wij kwamen tot minstens 12 à 15 vaandrigen en ± 20 miliciens-sergeanten¹⁾, die moeten worden opgeleid, op een sterkte van ongeveer 200 recruten, waarvan dan nog 10 pCt. voor kader-opleiding en voorts telefonisten, mitraillisten e. d. afgaan.

Wat stelt men zich van dergelijke opleidingen voor? Grau, theurer Freund, ist alle Theorie!

C. De voortgezette opleiding.

En thans de opleiding *als* verlofsofficier.

In 't algemeen is de voortgezette opleiding der officieren, in ons leger, nooit erg tot haar recht gekomen en zeer zeker geldt dit ook, voor de verdere opleiding der verlofsofficieren.²⁾

Aangaande de regeling, die hieromtrent voorheen bestond en hare resultaten, kunnen wij verwijzen naar onze voordracht 1913; wij willen daaruit thans slechts in herinnering brengen:

1o. dat ten behoeve der verlofsofficieren voorheen winterbijeekomsten werden gehouden;

2o. dat zij jaarlijks, of om het andere jaar, gedurende de

1) Behalve wat er nog verder komt, waarover later.

2) Zie de artikelen 14 en 24 I. D.

zomermaanden, tot het verrichten van practischen dienst onder de wapenen kwamen; nu is zulks gedurende het geheele jaar toegestaan.

Voor de bedoelde winterbijeekomsten, waaraan de deelname vrijwillig was, werden alleen de reiskosten vergoed.

Wij meenen, dat thans ook een andere weg ware te bewandelen en wel, dat vooral de Vereeniging voor Verlofsofficieren en hare afdeelingen, nuttig werk zouden kunnen verrichten. Indien het meerendeel der verlofsofficieren tot deze vereeniging toetreedt en in de meeste plaatsen afdeelingen ontstaan, indien elke afdeeling haar militairen-adviseur zoekt of hare sprekers kiest, en de leden geregeld komen, valt met die bijeenkomsten veel nut te stichten.

Daarnevens zouden in ieder garnizoen, wanneer belangrijke militaire voordrachten, of oefeningen op de kaart worden gehouden, de verlofsofficieren uitgenoodigd kunnen worden; en eindelijk zou ieder verlofsofficier van Rijkswege op de hoogte dienen te worden gehouden van bepalingen en wijzigingen, terwijl nieuwe reglementen aan hem behoorden te worden verstrekt.

De band, tusschen den verlofsofficier met verlof en zijn regiment, is thans wel erg los. Men zou, bij gevolggeving aan onze denkbeelden, dan ook beter kunnen verlangen, dat de verlofsofficieren, bij het onder de wapenen komen, op de hoogte waren van hunne taak.

Overigens is in 1914 *voor het eerst* een cursus ingesteld, teneinde verlops-eerste-luitenants op te leiden voor kapitein. ¹⁾

Wel was de opzet nog eenigszins lilliput-achtig — wat beteekent bijv. een theoretische cursus van 9 dagen — maar het was althans een begin, en wat er vooral in viel te prijzen, men gaf den op te leiden persoon gedurende 14 dagen ook een compagnies-commando, teneinde zijn geschiktheid te toonen.

Intusschen schijnt deze opleidingsvorm, *die nooit in werking trad*, bereids overleden.

Zij was hier nauw verschenen,
Of ging wel graag wêer henen.

¹⁾ Beschikking D. v. O. 10 Juni 1914, IIe Afd. no. 332. Voorts Mil. Spectator, Dec. 1913, blz. 844; Reserve-kapiteins.

Het natuurlijk gevolg moest echter zijn, dat, tijdens de mobilisatie, vrijwel iedereen tot kapitein werd bevorderd. Wij zouden derhalve thans *wederom* in overweging willen geven, om aan de eerste-luitenants, die men qua karakter, intelligentie e.d. geschikt acht, en die voldoende ancienniteit bezitten, het eene jaar een *theoretischen* cursus van 3 weken, het volgend jaar een *practischen* van gelijken duur te geven. Men bedenke hierbij, dat de theoretische kapiteins-cursus in Zwitserland 30 dagen duurt en dat de aspirant vervolgens aan een recruten-school, gedurende 67 dagen het compagnies-commando moet voeren. Onze eisch is dus nog zeer matig.

Wij zouden *daarnevens* echter gaarne zien, dat het vrijwillig onder de wapenen komen, het eigener beweging deelnemen aan oefeningen, wat meer werd aangemoedigd ¹⁾ Men zij toch niet te krenterig met vergoedingen, men geve den reserve-kapitein een behoorlijke toelage; het komt immers altijd nog veel goedkooper uit, dan indien men een beroeps-officier moet bezoldigen.

Gaan wij thans eens na wat ons de Memorie van Antwoord heeft gebracht.

De reserve 2e luitenant komt, met zijne lichting, dat is dus *hoogstens* tweemaal, voor herhalingsoefeningen onder de wapenen.

„*Wenscht hij* in aanmerking te komen voor 1e luitenant, dan moet hij gedurende de laatste twee maanden van eene recrutenploeg, *zijne geschiktheid* voor dien hooger rang komen *bewijzen.*”

In hoeverre nu hoogere bekwaamheden voor 1ste, dan voor 2e luitenant worden vereischt, hebben wij in ons leger nooit bemerkt; de eerste beoordeeling heeft plaats aan het einde van het kalenderjaar, waarin 4 jaar in den luitenantsrang zijn doorgebracht. Heeft hier wellicht het Zwitsersche stelsel den samensteller parten gespeeld

Of is het een verkapt middel om *nog meer* personen bij dien recruten-ploeg te krijgen? Men bedenke toch, dat de 12 à 15 vaandrags, die wij bij elk regiment reeds bij dien

¹⁾ Thans wordt bijv. in dat geval *geen* tractement genoten! (V. B. U. blz. 1513).

ploeg ontmoeten t.z.t. ook weder ongeveer tegelijkertijd voor eerste-luitenant in aanmerking zullen komen.

En kunnen die personen twee maanden *achtereen* uit hunne betrekking? Zoo neen, dan is deze bepaling een rem.

Ligt eindelijk in dat „wenscht *hij*” niet het tegenovergestelde van selectie?

Doch wij gaan verder.

„*Wenscht hij* in aanmerking te komen voor den kapiteinsrang, dan moet hij deelnemen aan een specialen avondcursus voor kapiteins (luitenants?) en bovendien, als 1e luitenant, de laatste twee maanden van een recruten-cursus hebben *medegemaakt*”.

Dien specialen avondcursus achten wij weinig afdoende; de regeling 1914 was dienaangaande verstandiger.

Voorts schijnt het ons toe, dat de candidaat niet *de laatste 2 maanden* van een recruten-cursus moet *medemaken* ¹⁾ (wat zal het daarbij gezellig zijn), maar dat hij gedurende 3 weken, tijdens herhalingslichtingen onder de wapenen zijn gekomen, *een compagnies-commando moet voeren* en dan toonen, wat hij vermag.

In hoeverre hij voorts, tusschen het worden van 1e luitenant en den *wensch* naar den kapiteinsrang, geoeffend wordt??

Voor opleiding tot majoor is er weer een avondcursus — waarin vermoedelijk ook het paardrijden onderwezen wordt — en komt men nog eens bij die, langzamerhand beroemde 2 maanden terecht, in stede van *een bataljon te commandeeren*.

Wij weten werkelijk niet, wat *wij* omtrent dit stelsel moeten wenschen. „Wenschen” velen de hoogere rangen te bereiken — wellicht uit plichtsgevoel, of onder de leuze *vanitas vanitatum et omnia vanitas* — zoo loopen zij elkaar bij den troep hopeloos in den weg. En „wenschen” zij het niet, waar blijft dan de afschaffing van het beroepskader?

¹⁾ Men lette ook op het verschil in redactie. Voor 1e luitenant: *geschiktheid bewijzen*, voor kapitein: *medemaken*.

De Leider eener Instructie-school — dit staat bij ons vast — zal een phenomeen moeten zijn.

D. Besluit.

Wij willen thans, in beknopten vorm, onze conclusies neerleggen.

A. De opleiding tot verlofofficier.

1. De aaneensluitend-dienenden (reserve-kader en adspiranten uit de militie).

a. Zij, die zich aanmelden, beschikbaar stellen, of bij de korpsen worden aangewezen en voldoen aan te stellen eischen van intelligentie, beschaving, algemeene- en lichaamsontwikkeling, worden *op proef* aangenomen en bij een School opgeleid.

Uit hen worden gaandeweg diegenen gekozen, die door hunne karaktereigenschappen, als: zelfstandigheid, durf, initiatief, plichtsbetrachting, zorg voor anderen, het durven dragen van verantwoording e.d. op den voorgrond treden, en aanleg toonen, om met menschen om te gaan. *Het zuivere selectie-beginsel derhalve.*

De gekozenen worden verder gecentraliseerd opgeleid tot vaandrig.

Zij dienen den omgang met, het optreden tegenover den troep, *in hoofdzaak* te leeren gedurende hunne *eerste* opleiding; deze moet derhalve met de manschappen-instructie in verband worden gebracht, bijv., althans indien geen detachement te verkrijgen is, door aan de School een *recruten*-instructie-school te verbinden.

Voor het vaandrig worden is het *oordeel* van commandant en leeraren der School beslissend; wel is waar moeten de leerlingen daarnevens aan een examen voldoen¹⁾ doch dit mag c.q. worden herhaald.

Is een leerling bij de School echter *niet* voor verdere opleiding tot officier uitgekozen, zoo blijft hij daarvan, ook bij den troep, uitgesloten.

Deze opleiding duurt 8 maanden en vangt aan op 1 October (\pm 15 Januari komen dan de recruten).

¹⁾ Men beschouwe dit als eene *concessie* onzerzijds aan de examenvereering; het mag echter gerust achterwege blijven. In Zwitserland hecht men er evenmin aan.

b. Zij dienen, *in* den vaandrigrang, twee à drie maanden in den troep, hetzij onmiddellijk na afloop van de schoolopleiding, dan wel het volgend jaar en worden, bij gebleken geschiktheid, eerst tot officier bevorderd, wanneer zij het 21e levensjaar hebben volbracht.

2. De intermitterend-dienenden (waarbij zich ook de kader-landstormers kunnen voegen).

Zij dienen :

voorgeoefend soldaat . . .	60 dagen	} bij de Scholen.	de eischen, waaraan deze categoriën moeten voldoen, dienen behoorlijk omschreven te zijn.
" stormman en korporaal	75 "		
" sergeant	75 "		
" vaandrig	75 "		

als " twee à drie maanden, in den troep.

Zij komen jaarlijks ± 15 Juli onder de wapenen bij de Scholen ¹⁾; qua selectie gelden voor hen dezelfde bepalingen als boven. Elke school beschikt, gedurende 75 dagen, over een detachement *blijvend gedeelte* van 120 man, waarbij de leerlingen den inwendigen dienst c.a. leeren kennen en waarmede de sergeanten oefenen.

Het personeel der School wordt gedurende deze perioden qua officieren en kader (ook verlofspersoneel te bezigen) versterkt, terwijl logies e.d. beschikbaar moet wordengesteld.

B. De opleiding als verlofsofficier.

a. De verlofsofficier zal, als tot op heden, òf jaarlijks òf om het andere jaar, gedurende korte perioden onder de wapenen moeten komen.

Deze perioden moeten door den Reg. Commt., in overleg met den belanghebbende, zoodanig worden geregeld, dat hij *enkele* keeren aan de instructie deelneemt, doch *als regel* opkomt in het tijdperk der herhalingsoefeningen en dan zijn oorlogs-commando voert.

b. Detacheeringen bij artillerie en pioniers zijn voor

¹⁾ En wel liefst steeds bij dezelfde; het zal bovendien wenschelijk zijn hen, gedurende de opleiding tot sergeant, aan de reoruten opleiding te doen deelnemen (bijv. 14 dagen); veel is het niet, maar wat anders?

ouderen gewenscht; voor de jongeren bij schiet- of patrouille-cursus, ¹⁾ bij stormschool of mitrailleurpeloton.

In verband hiermede dient ook de *vrijwillige* opkomst onder de wapenen te worden aangemoedigd.

c. Alvorens tot kapitein of majoor te worden bevorderd, moet de betrokkene een theoretischen cursus van ten minste 3 weken zoomede (aansluitend of in een volgend jaar) een practischen van gelijken duur volgen en gedurende laatstgenoemde periode de bewijzen leveren, in allen deele het commando te kunnen voeren over een compagnie, resp. bataljon.

d. Aan de verlofsofficieren, die langer dienen dan de wet voorschrijft, doch vooral aan de verlofskapiteins en -majoors, moeten behoorlijke toelagen worden gegeven. ²⁾

Ook bij opkomst onder de wapenen, bijwonen van oefeningen e.d. dienen de te maken onkosten billijk te worden vergoed.

e. Aan de ouderen moet gelegenheid worden gegeven tot paardrijden.

f. de verlofsofficieren moeten door periodieken, reglementen enz. hun van regimentswege toe te zenden, op de hoogte van hun taak en in verband met het regiment blijven.

g. Voor de winterbijekomsten wordt van regeeringswege alle hulp en steun verleend.

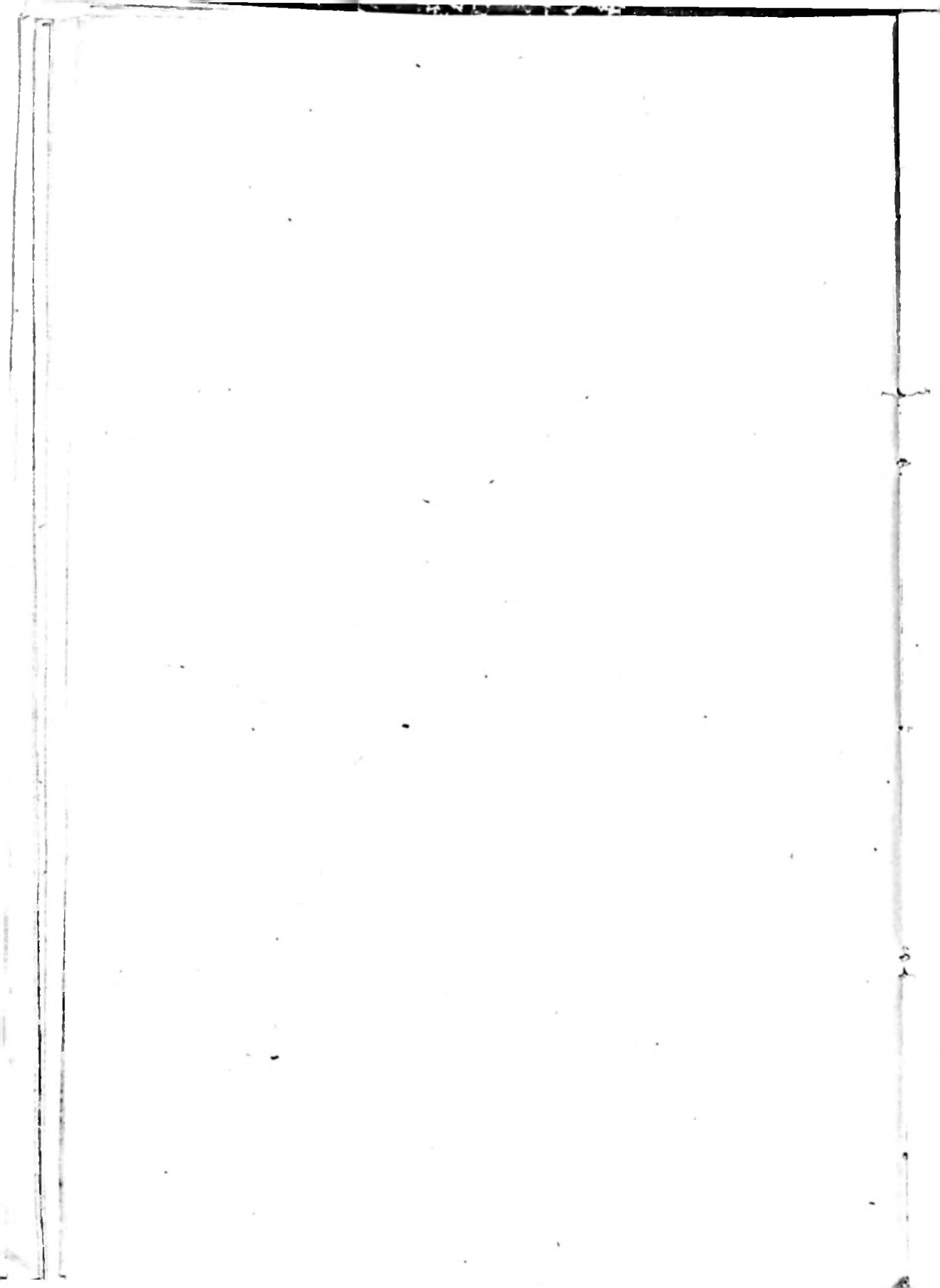
Wij vertrouwen, dat hetgeen wij voorstellen, uitvoerbaar is en vooruitgang beteekent. Moge het ingang vinden. En moge toch vooral, ook in verband hiermede, in ons militaire stelsel de waarheid doordringen ³⁾:

dat karaktereigenschappen bij elke beoordeeling den doorslag moeten geven, en dat het overige bijzaak is!

¹⁾ Zio Mavors, October 1912.

²⁾ Men trachte hen tot langer dienstverbintenis te bewegen, die men langer wenscht te behouden. Ook hier weder is schitting logisch.

³⁾ MONTAIGNE zegt: „C'est une erreur dans la préparation à la guerre, science morale, de donner au cerveau par l'instruction, la prédominance sur le cœur, dont la culture est éducation.

BIJLAGE I.

Opleidingsprogramma voor den 5-maandschen cursus
bij een Cadet-Battalion.

V A K.	1 ^e vijf weken.	2 ^e vijf weken.	3 ^e vijf weken.	4 ^e vijf weken.	Totaal aantal uren.
a. Lichaamsoefeningen . . .	18	6	3	3	30
Bajonetvechten	4	12	10	4	30
b. Exerctiën (opleiding voor sectie-commandant). . . .	40	25	15	15	95
c. Schietopleiding, geweer en revolver (ook met gas- masker)	25	25	18	7	75
d. Geweermitrailleur	—	4	6	5	15
e. Veldversterkingskunst en loopgraafstrijd.	22	20	14	6	62
f. Handgranaatwerpen en vuren met granaatgeweer	—	10	10	3	23
g. Anti-gas oefeningen . . .	5	5	4	2	16
h. Kaartlezen, verkennen en berichten	24	20	—	—	44
j. Oefening bij duisternis ¹⁾	—	—	—	—	—
k. Militaire wetten	5	5	5	3	18
l. Mil. administratie, organi- satie, verpleging en dienst- correspondentie	7	5	5	3	20
m. Tactische oefeningen op de kaart en in het terrein (ook loopgraafstrijd) . . .	—	10	48	84	142
n. Bijzondere voordrachten ²⁾	5	5	5	5	20
	155	152	143	140	590 ³⁾

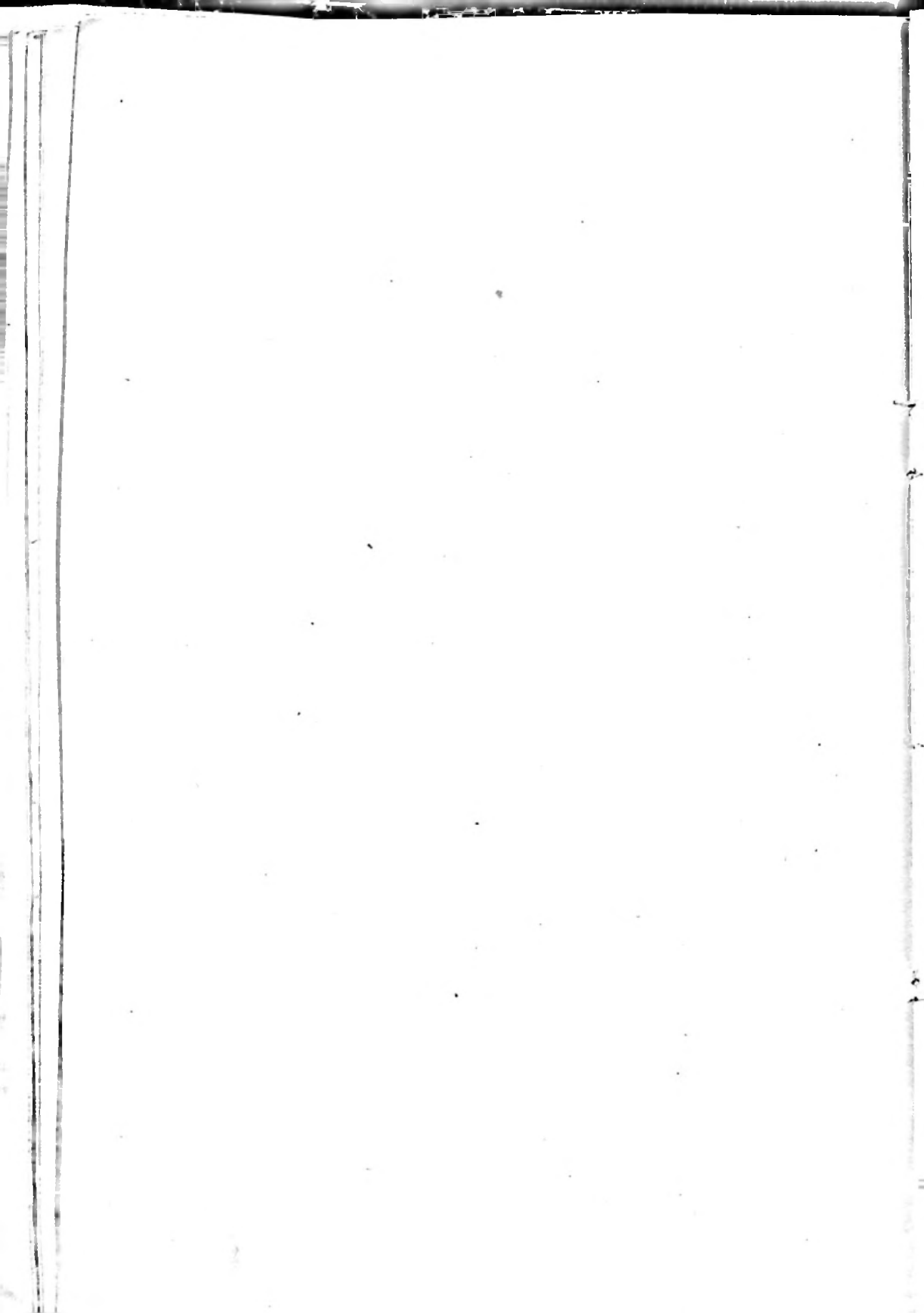
1) Deze zijn begrepen in de andere oefeningen; zij omvatten het bezetten en aflossen in de loopgraven, maken van snelversperringen, loopgraaf traceeren en maken, verzamelen en ontweekelen van werkende afdeelingen; vooruitgaan in verschillende formatiën, ook uit loopgraven en in niemandsland, voorbereidselen voor aanval gedurende duisternis of bij aanbreken van den dag, patrouilleloopen en verkenningen bij duisternis en maanlicht, richting houden op kompas en sterren.

2) Over krijgstuicht, moreel, beteekenis van den aanvoerder, korpsgeest, eerste hulp bij ongelukken, mil. aardrijkskunde, vliegtuigen, samenwerking met andere wapens.

De korte inhoud wordt getypt verstrekt.

3) Voorts 1 uur per avond reglementenstudie; Woensdag- en Zaterdagmiddag spelen, sport- en terreinloop e. d.

De tactische oefeningen dienen ter toepassing van al hetgeen men geleerd heeft; oefeningen in b, c, d, e, f en g moeten er doorheen gevlochten worden.

DE OPLEIDING VAN VERLOFSOFFICIEREN BIJ DE BEREDEN WAPENS

DOOR

J. H. WESTERVELD.

Toen het Bestuur dezer vereeniging mij de zoo vereerende uitnoodiging deed eene verhandeling te schrijven over „de opleiding van verlofsofficieren bij de Bereden Wapens”, heb ik niet lang gearzeld daaraan gevolg te geven. Weliswaar is in den loop der laatste jaren die opleiding zoowel bij de Cavalerie als bij de Bereden Artillerie in vaste banen geleid en worden de met die opleiding verkregen resultaten vrij algemeen bevredigend geacht voor de thans bestaande legerorganisatie, doch daarnaast is er in den laatsten tijd een koor van stemmen opgegaan, welke betoogen, dat onze legerorganisatie zoo spoedig mogelijk in dien zin moet worden gewijzigd, dat het aantal beroepsofficieren belangrijk kan worden verminderd en zoo goed als alle aanvoedersplaatsen in de escadrons en batterijen bij mobilisatie door verlofsofficieren worden ingenomen.

In plaats van de *reserve*-aanvoeders, d.w.z. de aanvoeders, die de niet zeer talrijke plaatsen, door de beroepsofficieren in de gemobiliseerde legers opengelaten, zouden bezetten en die de plaatsen van de in den strijd gevallen kameraden zouden kunnen innemen, wil men de verlofsofficieren dus maken tot *de* aanvoeders in de lagere — en in de toekomst zelfs ook in de hoogere officiersrangen.

Het spreekt van zelf, dat daardoor het vraagstuk van de opleiding en — wat daarbij behoort — de verdere vorming van de verlofsofficieren een zeer veel verhoogde beteekenis heeft verkregen en eene wisseling van gedachten over dit onderwerp tusschen de leden onzer Vereeniging alleszins gewenscht moet worden geacht.

Alvorens tot het eigenlijke onderwerp van deze verhandeling over te gaan een enkel woord over het ontstaan van de leuze „vermindering van het beroepskader”. In algemeenen zin gesproken, is het ontstaan van die leuze — vooral bij een militair niet geschoold en een voor de weermacht weinig voelend Volk als het onze — zeer verklaarbaar.

Eenerzijds had men gezien, dat gedurende de laatste jaren van den wereldoorlog bijna alle plaatsen in de lagere aanvoerdersrangen bij alle strijdende legers zoo goed als uitsluitend door verlofsofficieren werden bezet — ja, dat de reusachtige legers, welke Engeland en Amerika in betrekkelijk korten tijd op de been brachten, van den aanvang af bijna geheel door niet-beroepsofficieren en onderofficieren werden aangevoerd — anderzijds bleek de bezuinigingswoede op het gebied van de defensieuitgaven vooral te stillen door het beroepskader van alle rangen zooveel mogelijk te verminderen.

Ik schreef, *verklaarbaar* is deze leuze; of zij daarom ook logisch is, en vooral logisch in dien zin, dat uit de ervaringen van dezen oorlog inderdaad mag worden afgeleid, dat de leiding van het gewapende Volk in den strijd om de onafhankelijkheid evengoed kan worden toevertrouwd aan verlofskader als aan beroepskader, dat is eene vraag, die ik voor mij beslist ontkennend moet beantwoorden. De geschiedenis van dezen oorlog toch heeft zonneklaar bewezen, dat elke troep, die door onvoldoend geschoolde aanvoerders werd aangevoerd — zij mocht dan nog zooveel heldenmoed en opofferingsgezindheid ten toon spreiden — in den modernen oorlog niet dan ten koste van zeer groote offers terreinwinst van beleekenis wist te behalen en bijna altijd te kort schoot, waar het er op aan kwam van de verkregen voordeelen partij te trekken. Dat de Duitsche aanval bij Yperen in October 1914 op het moreel zeer geschokte Belgische Leger — niettegenstaande de van vaderlandsliefde „begeisterte” jonge troepen met ware doodsverachting telkens en telkens weer storm liepen — niet tijdig voor de aankomst van de Engelsche en Fransche hulptroepen en vóór het stellen van de inundatiën succes hadden; dat de „Anzacs”, eerste klasse

vechtsoldaten, hun aanvankelijke groote succes op Gallipoli niet konden uitbreiden; dat de Sommeslag 1917 zoo'n uiterst tragen voortgang had, niettegenstaande de reusachtige overmacht der Engelschen aan mannen en materieel, ja ten slotte, dat de oorlog niet door de strijdende legers zelve tot een beslissing kon worden gebracht, dat alles wordt bijna allerwege van militaire zijde toegeschreven aan de onvoldoend geschoolde „unterführung“.

De verlofsofficier is m. i. in dezen oorlog dan ook alleen „faute de mieux“ aanvaard als *de* aanvoerder en telkens en telkens weer hoorde men zoowel van Fransche als van Duitsche zijde de verzuchting „hadden wij de aanvoerders van 1914 nog maar“, terwijl noch de Engelsche, noch de Amerikaansche legerleiding blind bleef voor de omstandigheid, dat de zeer groote verliezen aan menschenlevens voor een groot deel veroorzaakt werden door de onvoldoend geschoolde aanvoering.

Ik voor mij moet daarom het aanheffen van de leuze „vermindering van de beroepsofficieren“ als in hooge mate bedenkelijk beschouwen, niettegenstaande de groote sympathie, die ik voor het instituut der verlofsofficieren steeds gevoeld heb en niettegenstaande de hoogachting, die ik gevoel voor de wijze, waarop gedurende de mobilisatiejaren, ook bij ons, zoo menig reserve-officier zijne plichten vervulde. De krijgskunde is een wetenschap, die zeer ernstig beoefend moet worden, wil men in staat zijn haar met goeden kans op succes toe te passen, wanneer het Vaderland in gevaar verkeert. Het tegenwoordig streven hier te lande tot vermeerdering van het aantal verlofsofficieren bij behoud van ongeveer dezelfde oorlogsorganisatie, dus *ten koste van* het aantal beroepsofficieren, moet daarom naar mijne innige overtuiging, gelijk worden gesteld met een streven om willens en wetens 'slands weerkracht te verminderen ter wille van den drang naar bezuiniging. Elk leger, dat zoo goed als uitsluitend door verlofskader wordt aangevoerd, is beslist minderwaardig aan een even sterk leger, aangevoerd door een krachtige kern van beroepskader; zoo'n leger zal onder overigens gelijke omstandigheden zeer veel grootere verliezen lijden, zoodat het streven naar vermindering van

het beroepskader gelijk staat met het — ter wille van de bezuiniging — opofferen van tallooze jonge menschenlevens, dadelijk reeds bij den aanvang van den oorlog.

Intusschen wij beroepsofficieren — het is ons door den Heer BOMANS, ex-res. officier der Infanterie, thans militaire specialiteit in de Tweede Kamer onze Volksvertegenwoordiging, duidelijk gezegd — hebben, waar het de belangen van 's lands defensie betreft, geen stem meer in het kapittel. Het Volk wil bezuiniging door middel van vermindering van het beroepskader en daarmede „basta”, want in deze tijden heeft de Regeering op defensiegebied blijkbaar alleen de taak, de wenschen van de breede volksmassa's op te volgen en niet — zooals dat in vroeger tijden wel eens het geval was — gebruik makende van haar zooveel hooger standpunt en daardoor scherperen blik in de toekomst, in de eerste plaats aan te toonen hoe kortzichtig een bezuinigingspolitiek à outrance t. o. v. de uitgaven voor Leger en Vloot is en aan welke gevaren een Volk blootstaat, dat zijne defensiebelangen verwaarloost. Ik stap daarom van dit onderwerp af om over te gaan tot de nadere beschouwing van de vraag: „Hoe kan men in de toekomst er voor zorgen, dat de verlofsaanvoerder bij de Bereden Wapens zijn taak zoo goed mogelijk zal kunnen vervullen?”

Ik wil hier dadelijk voorop stellen, dat deze vraag in haar algemeenheid moeilijk, of liever in het geheel niet, kan worden beantwoord. Het aangeven van de wijze, waarop verlofsofficieren in een bepaalde legerorganisatie zullen kunnen worden opgeleid — en wat van minstens even groote beteekenis is, de wijze, waarop de geoefendheid van den verlofsofficier kan worden onderhouden en kan worden vermeerderd met het oog op de moeilijker functies, welke hem, naarmate hij ouder wordt, in het gemobiliseerde onderdeel zullen worden toevertrouwd — zijn toch geheel afhankelijk van de opleidingsmogelijkheden, welke die organisatie biedt. Waar wij nu ten aanzien van onze toekomstige legerorganisatie zoo absoluut in den blinde tasten, kan er ook geen sprake zijn van het ontwerpen van een algemeen

geldende regel. Ik had mij daarom tot taak gesteld eerst na te gaan hoe in de tegenwoordige legerorganisatie de opleiding van de verlofsofficieren van de Bereden Wapens nog ware te perfectioneeren, om daarna nader te beschouwen op welke wijze in het kader van de voornaamste der thans gepubliceerde reorganisatieplannen de opleiding geregeld zou kunnen worden. De zeer korte tijd, welken ik ter beschikking had, heeft mij evenwel genoodzaakt mij, wat deze laatste plannen betreft, uitsluitend te beperken tot dat, hetwelk is ontwikkeld in de Memorie van Antwoord op de Oorlogsbegrooting 1920.

I. Voorstellen tot verbetering der thans bestaande opleiding.

Zooals ik reeds meerdere malen in tijdschriftartikelen heb betoogd, moet m.i. aan de wijze, waarop thans de opleiding van de verlofsofficieren bij de Bereden Wapens is geregeld de voorkeur worden gegeven boven de wijze, waarop zulks bij de onbereden wapens geschiedt. Het kenmerkend onderscheid tusschen beide opleidingsmethoden is dit, dat men bij de onbereden wapens den vaandrig geheel vormt aan de School voor Verlofsofficieren, terwijl bij de bereden wapens een proeftijd van 3 maanden in den wachtmeestersrang bij den troep moet worden doorgebracht, alvorens de bevordering tot kornet kan volgen. Deze laatste regeling heeft m.i. het onschatbare voordeel, dat de a.s. kornet, alvorens hem een rang wordt toegekend, welke hem de meerdere doet zijn van alle O.O. van het escadron of de batterij, in den troep de bewijzen moet leveren, dat zijn verantwoordelijkheidsgevoel inderdaad zoo ontwikkeld is en zijn karaktereigenschappen van dien aard zijn, dat hij, zonder gevaar voor de discipline, boven de O.O. van zijn onderdeel kan worden geplaatst. Naar mijne meening toch heeft de Commandant van een school voor verlofsofficieren — hij moge nog zoo'n groot menschenkenner zijn — onvoldoende gelegenheid om dat verantwoordelijkheidsgevoel en die karaktereigenschappen voldoende te toetsen; daarvoor zijn de plichten, welke de leerling op de School heeft te vervullen van veel te eenvoudigen aard en ontbreekt er te veel aan de zelfstandigheid dier leerlingen, gedurende

hun verblijf aan de School. Ik weet, dat meerdere officieren, w.o. de Majoor C. C. DE GELDER, het in deze niet met mij eens zijn, voornamelijk op grond van de omstandigheid, dat naar hunne ervaring in den troep zóó weinig aandacht aan de opleiding der a.s. verlofsofficieren werd geschonken of kon worden geschonken, dat hunne ex-leerlingen in de compagniën, in stede van beter, slechter werden. Bovendien zagen zij in den troep dikwijls aan oudleerlingen der School v. V. O.ⁿ een rang toekennen, welke zij hun — op grond van hunne karaktereigenschappen — nooit verleend zouden hebben.

Ik moet dadelijk toegeven, dat ik het standpunt van mijne hooggeachte tegenstanders in deze alleszins verklaarbaar acht. Eerlijk gezegd, is ook mijne ervaring dikwijls geweest — in den tijd, toen het theoretisch kornetsexamen eerst werd afgenomen na afloop van een 3 maandelijksche detachering bij den troep — dat de theoretische kennis, ja zelfs de practische bekwaamheid der leerlingen er gedurende die detachering niet op vooruitgegaan was, om geen sterkere uitdrukking te gebruiken. Ik wijt dit echter voor een zeer groot deel aan de omstandigheid, dat in ons leger bij het officierskorps in het algemeen nooit is opgekweekt een voldoende verantwoordelijkheidsgevoel met betrekking tot de opleiding van hunne a.s. collega's. De vraag of iemand al dan niet de geschiktheid voor den officiersrang bezit, is bij ons tot nu toe bijna uitsluitend beantwoord aan de hand van de op een examen verkregen cijfers of van de rapporten omtrent den candidaat door het leeraarspersoneel van de betrokken inrichting van Militair Onderwijs uitgebracht. De rapporten van de Commandanten der onderdeelen, waarbij de adspirant gedetacheerd was geweest, kwamen of niet of pas in de tweede plaats in aanmerking. Ook dit was weer verklaarbaar, omdat de duur van de detachering bij den troep van te korten duur was en het stelsel van beoordeeling door de troepenofficieren verkeerd werd toegepast. Die beoordeeling toch kreeg nooit het karakter, dat zij uit den aard der zaak zou moeten hebben, n.l. dat van eene beslissing, welke van de grootste beteekenis is voor

de innerlijke waarde van het leger, omdat zij ten slotte de basis is, waarop de benoeming van de aanvoerders van het gewapende volk berust. De beoordeeling werd meestal uitgebracht op een kwart velletje papier, zooals er door iederen Ct. van een onderdeel dagelijks meerdere worden geteekend. Bovendien werden de Ct. der onderdeelen bijna nooit ter verantwoording geroepen voor de door hen uitgebrachte beoordeelingen; hoogstens moest een „ongunstige” beoordeeling zoo nu en dan wat nader worden toegelicht.

En toch, de karaktereigenschappen van den adspirant officier, met name zijn verantwoordelijkheidsgevoel, zijn dienstijver, zijn tact om met minderen om te gaan, dus bijna al die eigenschappen, welke van beslissenden invloed zijn voor zijne geschiktheid voor den officiersrang, kunnen eigenlijk alleen bij den troepjuist beoordeeld worden, omdat zooals boven reeds werd opgemerkt, de jonge man, zoolang hij leerling is van een inrichting van militair onderwijs, niet veel meer is dan een schooljongen, wiens voornaamste plichten zijn zich ordelijk te gedragen en zijn studiën niet te verwaarloozen.

Op grond hiervan zou ik wenschen, dat de beoordeeling van de geschiktheid voor den officiersrang in den vervolge geschiedde op analoge wijze als door den toenmaligen Kapitein J. T. T. C. VAN DAM VAN ISSELT in de vergadering van deze Vereeniging van 19 December 1878 werd bepleit. Ik zou wenschen, dat die beoordeeling plaats vond in eene door den Reg. Ct. gepresideerde vergadering van alle officieren van het Regiment, waarbij de karaktereigenschappen van elken adspirant, zijne wijze van dienst doen en zijn optreden tegenover zijne minderen op ampele wijze werd besproken tusschen den Reg. Ct. en *alle officieren van het Korps*, die met den adspirant op eenigerlei wijze in dienst in aanraking zijn gekomen.

Op die wijze geloof ik, dat een juiste en onbevooroordeelde beoordeeling mogelijk zal zijn en tevens, dat in het korps beroepsofficieren een groote mate van verantwoordelijkheidsgevoel kan worden gewekt voor de opleiding en vorming der bij het korps gedetacheerde cadetten en kaderreservisten.

Zoo 'n wijze van beoordeeling zal bovendien zeer bevorderlijk zijn voor het opnieuw ontstaan van een gezonden korpsgeest, dien levensader van elk krachtig militair onderdeel, welke reeds zoo langen tijd bij ons in vele regimenten zoo goed als verdwenen is.

Ik acht het dus in de eerste plaats noodzakelijk, dat de detachering van de reserve-wachtmeesters bij den troep blijft bestaan, omdat een zoodanige detachering het eenige middel is om de adspirant verlofsofficieren op de juiste wijze te toetsen aan de eischen, die aan een officier moeten worden gesteld.

Bovendien acht ik die detachering gewenscht voor den betrokkene zelf. Naar mijne meening is het niet te verdedigen jonge menschen van 18 à 20 jaar reeds dadelijk bij hunne aankomst in den troep een rang te verleenen, die hen boven alle O. O. van het escadron of de batterij stelt. Het uitoefenen van gezag moet geleerd worden en de kring, waarin het gezag wordt uitgeoefend, mag slechts zeer geleidelijk worden uitgebreid.

Ten slotte acht ik het noodzakelijk, dat niemand op zóó jeugdigen leeftijd boven de onderofficieren wordt gesteld, alvorens hij persoonlijk heeft ondervonden, welke de positie van den onderofficier is. Ik maak dan ook geheel tot de mijne de woorden, die JAURÈS in zijn „L' Armée nouvelle" aan dit onderwerp — zij het dan ook in ander verband — wijdt: „Il est bon pour son éducation, pour sa formation, qu' il „ait été d'abord familiarisé avec les formes les plus humbles „de l'autorité militaire, et alors il ne s'agit plus pour l'officier „de traverser au pas de course le grade de sous-officier; il „ne s'agit plus pour lui d'en effleurer dédaigneusement la „fonction. Cet apprentissage, quelle qu' en puisse être la „valeur éducative, ne vaut que s'il est sérieux et sincère. „Il faut que vraiment le futur officier vive la vie du sous- „officier. Il faut que tous les détails du métier entrent pour „ainsi dire dans son esprit et s'y gravent profondément”.

Op grond van al deze overwegingen zou ik den duur der detachering van 3 tot 6 maanden verlengd willen zien; de

beoordeeling door den troepenofficier zou dan inderdaad met juistheid kunnen geschieden; de reservisten zouden den werkkring van den onderofficier inderdaad leeren beoordeelen, terwijl bij een zoodanigen duur van de detachering de a.s. verlofsofficier, in de omgeving, waarin hij te velde als aanvoerder moet optreden, tot zich zelve zou kunnen komen. Dit laatste is naar mijne ondervinding bij de School voor Verlofsofficieren, waar de dagtaak bijna van minuut tot minuut is voorgeschreven, waar voortdurend toezicht wordt gehouden op de gedragingen van de leerlingen, niet mogelijk en een tijdsbestek van 3 maanden is onvoldoende lang om de voor een juiste karakterbeoordeeling zoo hoog noodige ontbolstering van het eigen ik mogelijk te maken.

Een detachering van 6 maanden bij den troep zou den duur van het verblijf aan de School tot 6 maanden terugbrengen, waardoor er geen gelegenheid zou bestaan aldaar de reservisten theoretisch tot den kornetsrang te bekwamen. Ook dit acht ik een voordeel, want ik acht het en tegenover het beroepsofficierenkorps en tegenover het onderofficierskader een grove onbillijkheid, dat de reservisten den luitenant-rang in één jaar tijds kunnen behalen. Door een zoo snelle promotie wordt bovendien het aanzien van den officiersrang ernstig geschaad. Ik zou daarom wenschen, dat de reservisten in hun tweede dienstjaar werden verplicht tot een verblijf onder de wapenen van 3 maanden, waarvan de eerste besteed zou moeten worden aan een kornetscursus aan de School voor Verlofsofficieren, de beide anderen aan eene detachering in den kornetsrang bij den troep.

Deze regeling zou tevens de mogelijkheid openen om de aspirant-verlofsofficieren gedurende hun eerste dienstjaar een werkzaam aandeel te doen nemen bij de opleiding van de recruten. Zij zouden dan toch met 1 April bij den troep komen, dus op een tijdstip, waarop bij de Cavalerie de oefeningen in den velddienst ongeveer beginnen en bij de Bereden Artillerie — bij toepassing van het twee ploegen stelsel — de tweede ploeg onder de wapenen komt. Bij de Cavalerie

zouden zij dan kunnen vormen een aanvulling van het aantal instructeurs, bij de Bereden Artillerie zouden zij zelve een klasse recruten kunnen krijgen.

Hoeveel behoefte er bestaat aan een zoodanige regeling is o.a. op de vergadering dezer Vereeniging van 26 Maart 1909 door den toenmaligen res. luitenant TUYT met de volgende woorden zoo juist gezegd:

„Dezelfde fout als begaan wordt bij de academische opleiding „onzer leeraren aan Gymnasia en H. B. S., waar wel voldoende „kennis aan den candidaat wordt bijgebracht, doch totaal „verzwegen wordt hoe later een deel dier kennis aan anderen „zal moeten worden medegedeeld en alle begin-oefeningen „voor aanstaande docenten ontbreken, begaan wij bij de „vorming van ons verlofskader en dat in een vak, zoo bij „uitstek practisch als het militaire.

„De gevolgen blijven dan ook niet uit: het toepassen van „het geleerde, doch vooral het uitvoeren daarvan en het „opmerken der hierbij gemaakte „fouten is den zoo ge- „vormden onderofficier onmogelijk; hij beheerscht de sectie „nimmer, in welken toestand zij zich ook bevindt, omdat „hij niet vertrouwd is met het geven van onderwijs, eerst „aan kleine later aan grootere klassen en terwijl hij meer „slachtoffer dan schuld is, wordt hij gebrandmerkt als een „in den troep onbruikbaar onderofficier. De gevolgen hiervan „zijn tweeledig: niet alleen merkt de troep zeer goed, dat „de verlofsonderofficier slechts als bijlooper wordt gebruikt, „doch tevens — en ik zou niet weten wat van beiden wel „het ergste is — gevoelt de onderofficier zich zelve minder- „waardig, gekwetst in zijn gevoel van eigenwaarde, verliest „hij allen lust in den dienst en gaat evenals de gewone „militair hard verlangen naar het einde....

„Een reserve officier, later slechts in staat om op de „binnenplaats te surveilleeren bij onderwijzers, die het „oneindig veel beter kennen dan hij zelf, is een paskwil, — s.v.v.

„Den burgerscholier of jongen student moet niet alleen „wat militaire vaardigheid worden bijgebracht, hij moet „worden gevormd tot officier, worden gesleurd uit zijne „onverschilligheid voor alles wat den dienst betreft en hem

„moet worden verklaard het doel, het waarom van alle „militaire handelingen, kortom hij moet worden „begeistert”. „Dan eerst zal hij in staat zijn op spot en hoon van zijne „makers te antwoorden, te gevoelen de zware verplichtingen die op hem rusten, zich in te denken in het wezen „van het leger, om later in te nemen zijn juiste plaats „als officier, zelf doende wat gedaan moet worden en „eischende van zijne minderen op de juiste wijze, wat hij „eischen moet”.

Ik geloof, dat het bovenstaande, na de ervaringen, welke wij in het mobilisatietijdperk hebben opgedaan, aan betekenis heeft gewonnen. Wij weten thans, dat in het gemobiliseerde leger aan de verlofsofficieren ook bij de instructie een zeer belangrijke taak moet worden toevertrouwd. Zij moeten medehelpen om in de allereerste dagen de oudere lichten weer „bij” te brengen, zij moeten weten hoe het toepassen van nieuwe strijdwijzen aan hunne ondergeschikten kan worden duidelijk gemaakt en op hen moet voor een groot deel worden vertrouwd bij de opleiding van de aanvullingstroepen in de depôts. Het optreden als onderwijzer is bovendien, naar mijne meening, het allerbeste middel om het aan de Scholen voor Verlofsofficieren geleerde te doen verwerken, om de practijk aan de theorie te toetsen en den inhoud van reglementen en voorschriften inderdaad in zich op te nemen.

Ik kan mijne beschouwingen omtrent de thans geldende opleidingsmethode der verlofsofficieren niet beëindigen alvorens de verdere vorming dier officieren, na hunne benoeming tot 2e luitenant, in den kring daarvan te hebben betrokken. Deze verdere vorming geschiedt thans vrijwel stelselloos. De verschillende verlofsofficieren komen in de zomermaanden te hooi en te gras bij de regimenten op, nu eens drie weken achtereen, dan weer zes weken. Wettelijk is hun opkomst slechts begrensd tusschen de maanden 1 Mei—1 October. Het spreekt van zelf, dat onder dergelijke omstandigheden van een eigenlijke opleiding geen sprake kan zijn, immers de opleiding van den troep moet

voortgang hebben, zoodat de verlofsofficieren niet veel meer doen dan medelopen.

Een deugdelijk stelsel voor de hier bedoelde verdere opleiding kan slechts worden opgebouwd, wanneer rekening wordt gehouden, zoowel met hetgeen mogelijk, als met hetgeen gewenscht is. De Bereden Wapens hierbij ieder op zich zelf beschouwende kom ik tot de volgende conclusien,

a. Bereden Artillerie.

In de tegenwoordige organisatie zijn bij mobilisatie per dubbelbatterij benoodigd 1 Kapitein en 5 luitenants. Aanwezig zijn aan beroepsofficieren gemiddeld 1 Kapitein en 1 luitenant, zoodat noodig zijn 5 verlofsofficieren per dubbelbatterij of voor de geheele Bereden-Artillerie $34 \times 5 = 170$ verlofsofficieren.

Er moet evenwel rekening worden gehouden met het verloop onder de verlofsofficieren en met de noodige reserve, zoowel voor aanvulling van de opengevallen plaatsen, als voor den dienst bij de bij mobilisatie overvulde depôts. Ik reken dat hiervoor noodig zijn 50 pCt. van de totale sterkte aan verlofsofficieren der batterijen d. i. 85 verlofsofficieren. Bovendien is het noodzakelijk, dat voor de treinen der divisie over verlofsofficieren wordt beschikt en wel:

per I. M. T.	3	} totaal 10 + 50 pCt. reserve = 15 per divisie.
„ A. M. T.	3	
„ Verb. pl. A.	3	
„ Pontontr.	1	

Per 4 divisien zijn dus noodig $4 \times 15 = 60$ verlofsofficieren, die voor de helft gerecrueteerd kunnen worden uit de Bereden Artillerie en voor de helft uit de Cavalerie. Voor rekening van de Ber. Art. komen er dus 30. Totaal zijn dus noodig voor de Bereden Artillerie: $170 + 85 + 30 = 285$ verlofsofficieren of rond 300. Deze 300 verlofsofficieren kunnen hunne verdere opleiding ontvangen bij 34 vredesbatterijen, terwijl in elke batterij — bij behoud van den thans geldenden recrutentijd van 6 maanden en bij toepassing van het twee ploegenstelsel — twee maal per jaar gedurende ± 1 maand de oefeningen van dien aard zijn, dat

deze tevens dienstbaar zouden zijn te maken aan de verdere vorming van verlofsofficieren. Wil deze korte periode evenwel de gewenschte resultaten afwerpen, dan mogen er naar mijne meening hoogstens 2 verlofsofficieren tegelijk bij dezelfde batterij opkomen. Per batterij kunnen dus jaarlijks 4 officieren een herhalingsoefening doorloopen of voor het geheele wapen $4 \times 34 = 136$ verlofsofficieren per jaar.

Voor een verdere berekening is het thans noodig te weten, welke de duur van het gemiddelde dienstverband der verlofsofficieren is. Thans is de duur van het dienstverband van den res. off. wettelijk vastgesteld op vijf jaar. Ik acht dit getal te klein, omdat niet vergeten mag worden, dat de verbintenis bij het reservekader der Bereden Artillerie — in tegenstelling met die bij het reservekader der onbereden wapens — nog kan worden nagegaan, *nadal* de dienstplichtige leeftijd reeds is bereikt. Ten gevolge hiervan zijn dan ook bijna alle res. officieren der Bereden Artillerie dienstplichtig en is het een onbillijkheid tegenover hunne jaarklassegenooten, dat de duur van hun dienstverband slechts 5 jaar bedraagt. Daarom lijkt het mij alleszins gewenscht, door wijziging van de „Wet op de Reserve”, dien duur te stellen op 11 jaar, zijnde het tijdvak, waarin het gros der dienstplichtigen ter beschikking van het Rijk moeten blijven.

In een tijdvak van 11 jaar kunnen nu bij de Bereden Artillerie een herhalingsoefening doorloopen $11 \times 136 = 1496$ of rond 1500 verlofsofficieren.

Ieder der verlofsofficieren zou dus in 11 jaar $1500 : 300 = 5$ herhalingsoefeningen kunnen doorloopen.

5 oefeningen ieder van 4 weken zou zijn 20 weken. Thans zijn de reserveofficieren verplicht jaarlijks ten hoogste 3 of om het andere jaar ten hoogste 6 weken op te komen, wat dus in 11 jaar zou zijn 33 weken of ruim 8 maanden. Wanneer wij verder in aanmerking nemen, dat de herhalingsoefeningen grooter in aantal moeten zijn, naarmate het dienstverband langer duurt en daarenboven, dat de ervaringen in 1914 met het gros der reserveofficieren bij het begin der mobilisatie opgedaan nu niet bepaald van dien aard waren, dat de ver-

plichtingen voorgeschreven in de „Wet op de Reserve” als overdreven mogen worden beschouwd, dan kom ik tot de conclusie, dat de 5 herhalingsoefeningen, welke mogelijk zijn, elk 2 maanden moeten duren.

Ik zou deze herhalingsoefeningen als volgt willen regelen :
2 weken cursus aan de School voor Verlofsofficieren.
Gedurende dezen cursus worden schietoefeningen met scherp gehouden ;

5 weken detachering bij de batterijen ;

1 week kaderoefening buiten het garnizoen onder leiding van den Reg. Ct. en de Afd. Ctn.

De cursus aan de School voor Verlofsofficieren acht ik noodzakelijk om de officieren weer eens op de hoogte te stellen van de verschillende reglementen en voorschriften en om hun schiettechnische en tactische kennis op te frisschen. De kaderoefeningen onder leiding van den Reg. Ct. acht ik noodzakelijk, omdat naar mijne meening een zoo log lichaam als een Regiment Veld-Artillerie van 4 Afd. à 4 batterijen te velde alleen bruikbaar is, wanneer de officieren van dat regiment door kaderoefeningen de techniek van de bevelvoering in hooger verband hebben leeren begrijpen.

Deze 5 herhalingsoefeningen van 2 maanden elk beteekenen zeker aanzienlijke persoonlijke lasten voor de betrokkenen, vooral, omdat deze zich juist gedurende hun dienstverband, bijna zonder uitzondering, ook in hun civiele beroep een positie zullen moeten veroveren en dus herhalingsoefeningen van 8 weken om het andere jaar zeer bezwaarlijk zullen zijn. *Met minder kan evenwel niet worden volstaan.* De oudere verlofsofficieren toch zullen bij mobilisatie of dadelijk als B. C. moeten optreden of de eerste plaatstvervanger voor den B. C. zijn ; hun schiettechnische bekwaamheid, hunne vaardigheid in het manoeuvreren met een batterij en hunne tactische kennis moeten dus terdege worden onderhouden. Welnu elke beroepsofficier, die wel eens eenigen tijd buiten den eigenlijken troep heeft gediend, weet, dat in zoo'n periode een herhalingsoefening van twee maanden om het andere jaar, zelfs hem niet zou vrijwaren voor het maken van grove fouten, indien hij dadelijk bij mobilisatie het commando over een tactische

eenheid op zich zou moeten nemen. Voor een verlofsofficier, wiens eerste opleiding in zooveel korter tijd wordt voltooid, die nooit jaren achtereen in de gelegenheid is om in den troep te dienen en zich geheel in de practijk in te werken en die, buiten zijne herhalingsoefeningen, slechts zeer weinig tijd kan besteden aan het bijhouden van zijn militaire vak-kennis, mag dus zeker niet met minder worden volstaan.

Verlofsofficieren, die zich langer dan 11 jaar beschikbaar zouden willen stellen, zouden, op grond van het bovenstaande, verplicht moeten worden tot het regelmatig volgen van 2 maandelijksche herhalingsoefeningen om het andere jaar.

Ik herhaal nog eens, dat ik zeer goed inzie, dat de hier voorgestelde regeling voor de betrokkenen zeer groote bezwaren medebrengt; de regeling zal bovendien voor ons Volk, met zijn afkeer voor een groot aantal herhalingsoefeningen, moeilijk te aanvaarden zijn, doch, *waar éénmaal is toegelaten, dat het aantal beroepsofficieren bij de Bereden Artillerie zeer aanzienlijk is gedaald beneden dat van 1914, zullen de consequenties verder moeten worden aanvaard*, wil de regeering de verantwoording verder kunnen dragen en zich er voor vrijwaren, dat op haar in een toekomstigen oorlog de schuld van een débacle wordt geworpen door *het dan zeker helderziend geworden Volk*.

Dat door mij in deze geen overdreven eischen worden gesteld moge uit de volgende, voor Zwitserland geldende getallen blijken.

In dat land acht men voor de vorming van den 2en luitenant noodig 217 dagen. Tusschen zijne benoeming als zoodanig en zijne bevordering tot kapitein — dus in dezelfde periode, waarin door mij 5 herhalingsoefeningen van 2 maanden elk worden gevraagd — eischt men van hem in totaal 288 dagen herhalingsoefeningen. De tijden, welke men respectievelijk benodigd acht voor de vorming tot 2e luitenant en van 2de luitenant tot kapitein, verhouden zich dus ongeveer als 3 tot 4. Naar dezen maatstaf gemeten zouden onze in 365 dagen gevormde verlofs-tweede luitenants

voor hunne benoeming tot kapitein nog 16 maanden in totaal moeten dienen, dus ongeveer elke 3 jaar 2 herhalings-oefeningen van 2 maanden moeten medemaken.

Men zal mij wellicht tegenwerpen, dat dit groote aantal herhalingsoefeningen noodzakelijk is om den korten duur van den eerste oefeningstijd eenigermate goed te maken, doch wie zulks meent te kunnen volhouden, heeft naar mijne meening al een zeer geringen dunk van het sociaal inzicht van de Zwitsersche regeering, want ook in Zwitserland kan een 19- à 20-jarig jongmensch natuurlijk veel gemakkelijker voor enkele maanden uit zijn civiele beroep afwezig zijn dan een man van 25-35 jaar. Men zou daar dus zeker de eerste-oefeningstijd met enkele maanden verlengen, indien daardoor het aantal herhalingsoefeningen kon worden bekort.

In Zwitserland begrijpt men evenwel de hooge noodzakelijkheid van een uitstekende voortgezette vorming van de mannen, aan wie het Volk in den oorlog zijn hoogste belangen zal toevertrouwen.

b. de Cavalerie.

Per escadron zijn bij mobilisatie noodig 1 ritmeester en 5 luitenants; aanwezig zijn aan beroepsofficieren 1 ritmeester en 3 luitenants, zoodat bij mobilisatie per escadron noodig zijn minstens 2 verlofsofficieren of per 16 escadrons $16 \times 2 = 32 + 50 \text{ pCt. reserve} = 48$ verlofsofficieren.

Bovendien zijn noodig: voor encadreering van de divisie-treinen 30 verlofsofficieren der Cavalerie; voor encadreering van een 4 tal escadrons wielrijders $4 \times 3 = 12 + 50 \text{ pCt.} = 18$ verlofsofficieren en voor de functie van ordonnans-bij de Brigade staven $12 + 50 \text{ pCt.} = 18$ verlofsofficieren.

Totaal voor het geheele wapen dus minstens:

$48 + 30 + 18 + 18 = 114$ verlofsofficieren.

Voor de verdere opleiding van deze verlofsofficieren zijn aanwezig 16 vredesescadrons. Volgens de sedert October 1919 geldende voorschriften omtrent de opleiding der lichte in 12 maanden begint het 2e tijdperk der opleiding met 1 Maart en loopt tot 30 September; in totaal dus 7 maanden. Wanneer wij aannemen, dat de oefeningen gedurende 6 van

deze 7 maanden dienstbaar zouden zijn te maken aan de verdere opleiding van de verlofsofficieren en per escadron telkens 2 verlofsofficieren tegelijk onder de wapenen zouden kunnen komen, kan men dus ieder jaar per escadron $3 \times 2 = 6$ verlofsofficieren gedurende 2 maanden oefenen. Bij de 16 escadrons dus $16 \times 6 = 96$ verlofsofficieren. Er is dus geen enkel bezwaar de opkomst van de reserve-officieren te beperken tot b.v. de laatste 4 maanden van het tweede tijdperk, wat de met hen te houden oefeningen zeer ten goede zou komen.

Aannemende, dat de duur van het dienstverband ook hier minstens 11 jaar bedraagt, zou ik ook voor de Cavalerie 5 herhalingsoefeningen van 2 maanden wenschen en deze oefeningen als volgt geregeld wenschen te zien:

2 weken herhalingscursus bij de School voor Verlofsofficieren en 6 weken detachering bij de escadrons.

In hoeverre ook hier kaderoefeningen onder leiding van den Reg. Ct. noodig en mogelijk zouden zijn, kan ik niet beoordeelen. Zoo eenigszins mogelijk zou ik het evenwel zeer gewenscht achten, dat de verlofsofficieren er gedurende elke herhalingsoefening met een patrouille meerdere dagen zelfstandig op uit werden gezonden.

De herhalingscursus bij de School voor Verlofsofficieren acht ik noodzakelijk om de tactische kennis weer eens wat op te frisschen en de reglementen nog eens onder leiding door te werken. Het spreekt van zelf, dat de verlofsofficieren aan de School, hier zoowel als bij de Bereden Artillerie, zooveel mogelijk ancienniteitsgewijze in klassen worden vereenigd, opdat de oefeningen en theoriën zooveel mogelijk kunnen worden aangepast aan hetgeen voor de verlofsofficieren van een bepaalden ouderdom in rang het meest gewensch

II. De opleiding van verlofsofficieren der Bereden Wapens in het stelsel van de Memorie van Antwoord op de oorlogsbegroting 1920.

Ofschoon bovenbedoelde Memorie van Antwoord niet nauwkeurig aangeeft hoe de opleiding en de verdere vor-

ming van de verlofsofficieren der Bereden Wapens zullen geschieden, meen ik te mogen aannemen, dat de regeling daarvan op overeenkomstige wijze als voor de infanterie gedacht is:

a. Eerste opleiding.

1 Juni opkomst onder de wapenen;
tot 1 October dienst als gewoon soldaat bij den troep;
tot 1 Juni cursus aan de School voor Verlofsofficieren (S. V. O.);

in het 2e dienstjaar 2 maanden practischen dienst als kornet bij een recrutenschool gedurende de laatste twee maanden van eene recrutenopleiding;

daarna aanstelling van de geschikten tot verlofsofficier.

Ik geloof, dat er tegen deze regeling onoverkomelijke bezwaren bestaan.

1e. Opkomst op 1 Juni. De adspirant-verlofsofficieren zullen voor verreweg het grootste deel òf leerling van een H. B. S., gymnasium of handelsschool, òf student zijn; door een verplichte opkomst op 1 Juni zullen zij dus bijna allen zeer ernstig in hunne studiën worden benadeeld. De leerlingen van de scholen zitten op 1 Juni voor hun óvergangs- of eindexamen, de studenten òf voor een examen, òf voor een periode van ernstige voorbereiding voor een examen. De opkomst op 1 Juni zal dus ten gevolge hebben, dat zeer vele adspirant-verlofsofficieren een jaar of langer bij hunne studiën verliezen, wat nu niet bepaald bevorderlijk moet worden geacht voor de populariteit van de opleiding en wat naar mijne meening ook een ongemotiveerde verzwareing van de persoonlijke lasten beteekent.

2e. De proeftijd als soldaat.

De eerste 4 maanden na de opkomst zullen de adspiranten als gewoon soldaat in den troep dienen. Op het eerste gezicht is hier alles voor te zeggen, immers elk adspirant-verlofsofficier zal dan het leven van den soldaat voor eenige maanden medeleven en er is gelegenheid tot het uitoefenen van selectie voor den aanvang van de eigenlijke officiersopleiding. De gevolgen van dezen proeftijd van 4 maanden

zijn evenwel, dat men van het laatste deel van het oefeningsjaar 4 maanden moet afknippen en den adspirant-verlofsofficier dadelijk na afloop van den cursus S. V. O. naar huis zendt. De jonge man — die zoo juist een cursus heeft gevolgd, waar de theoretische opleiding bovenaan *moet* gesteld worden, wordt dus naar huis gestuurd op een oogenblik, waarop hij een verdere practische vorming *broodnoodig* heeft. Gedurende het verlof vermindert, zooals vanzelf spreekt, de theoretische kennis; de practische geschiktheid gaat eveneens achteruit, zoodat met wiskunstige zekerheid voorspeld kan worden, dat de jonge kornet bij zijn verplichte opkomst in zijn 2e oefeningsjaar belangrijk minder waard zal zijn dan aan het einde van zijn 1e oefeningsjaar.

Ik acht dit nadeel van zoo overwegende beteekenis, dat ik het noodzakelijk acht de proeftijd van 4 maanden, voor den aanvang van den cursus aan de S. V. O., te laten vervallen.

Dat daardoor inderdaad nadeelen van beteekenis zouden ontstaan, meen ik te mogen ontkennen, want de Cn. van de Sn. V. O. hebben de bevoegdheid om de leerlingen, die blijken geven de eigenschappen voor den officiersrang vereischt te missen, voor ontslag van de School voor te dragen. Selectie is dus mogelijk, mits een voldoende aantal leerlingen aan de Sn. V. O. worden toegewezen. Deze selectie zal door de Ctn. der Sn. V. O. bovendien op eerlijker wijze kunnen worden toegepast, omdat zij zooveel meer adspiranten tegelijkertijd kunnen beoordeelen, en dus een gelijke maatstaf voor allen kan worden aangelegd. Ten slotte schrijft de opleiding aan de S. V. O. in een veel sneller tempo voorwaarts dan bij de recrutenscholen, waar van de adspirant-verlofsofficieren natuurlijk geen afzonderlijke klassen gevormd kunnen worden; ik schat de hierdoor verkregen winst zeker op 2 volle maanden of $\frac{1}{6}$ van den totalen eerste-oefeningstijd.

Het eenige, niet te ondervangen bezwaar is, dat de adspirant officier, die zijn dienstdtijd dadelijk aanvangt aan een S. V. O., het leven van den gewonen soldaat niet medeleeft. Dit bezwaar onderschat ik niet, doch ik vraag mij af of dit bezwaar den doorslag kan hebben gegeven bij den ontwerper van een

stelsel, waarin de a. s. verlofsofficieren geen enkelen dag practischen dienst doen als wachtmeester in den troep en na afloop van een cursus aan een S. v. O. als kornet, dus als oudste O. O. van het escadron of de batterij. in den troep terug keeren. Wanneer de zucht naar „democratisering” hier van invloed is geweest, dan geloof ik dat ernstig is misgetast. Naar mijne meening toch is de grootste fout van het, ten aanzien van de vorming van verlofsofficieren, gedurende de mobilisatie gevolgde stelsel *niet* geweest, dat men te weinig aandacht heeft geschonken aan de mogelijkheid van het ondergeschikt zijn van den soldaat aan den verlofsofficier, doch *wel*, dat men het bestaan van een trapsgewijze ondergeschiktheid ernstig in gevaar heeft gebracht door aanstelling van honderden officieren, die beneden, in plaats van boven de onderofficieren stonden.

Wil men dus niet vallen in een herhaling van deze fout, dan moet in den opleidingstijd van de verlofsofficieren een periode worden ingelascht, waarin een vergelijking te maken valt tusschen hen en tusschen de O. O. Men zal toch rekening moeten houden met de omstandigheid, dat niet alleen voorbij is het tijdvak, waarin iemand's plaats in de samenleving voor het grootste deel afhankelijk was van rang en stand zijner ouders, doch bovendien het tijdvak, waarin een voor-sprong op het gebied van algemeene wetenschappelijke ontwikkeling voldoende was om iemand een aangewezen leider te doen zijn. Het „kennis is macht” geldt, in een practisch beroep bij uitnemendheid als het militaire beroep, thans zeker niet meer in die beperkte beteekenis, dat onder „kennis” alleen schoolsche geleerdheid moet worden volstaan. De persoonlijkheid van de aanvoerders beslist thans voor het grootste deel omtrent hun overwicht op ondergeschikten en de persoonlijkheid van de a. s. verlofsofficieren moet dus, voor hunne aanstelling als zoodanig getoetst worden aan die van *die* ondergeschikten, welke hun in kennis en practische geschiktheid het meest evenaren.

Na hetgeen ik hierboven op de bladz. no. 275 tot 287 schreef omtrent de tegenwoordig bestaande opleiding, meen

ik hiermede mijne beschouwingen omtrent de in de Mem, van Antwoord voorgestelde eerste-oefening te kunnen besluiten.

b. De verdere vorming.

De *verdere vorming* zal volgens de Memorie van Antwoord als volgt geschieden:

1e. de verlofs-officier komt met zijnelichting voor herhalings-oefeningen onder de wapenen,

2e. de verlofs-tweede luitenant, die in aanmerking wenscht te komen voor eerste luitenant, moet gedurende de laatste twee maanden van een recrutenploeg zijne geschiktheid voor dien hooger rang komen bewijzen,

3e. de verlofs-eerste luitenant, die in aanmerking wenscht te komen voor een bevordering tot kapitein, en de verlofs-kapitein, die in aanmerking wenscht te komen voor eene bevordering tot majoor, moet telkens nogmaals gedurende de laatste twee maanden van een recrutenopleiding onder de wapenen komen.

ad 1e. Een zeer aandachtige bestudeering van de Memorie van Antwoord heeft mij geen antwoord doen vinden op de vraag hoeveel herhalingsoefeningen er bij de Bereden Artillerie zullen worden gehouden. Zullen het er twee zijn of slechts één? De bereden troepen hebben één herhalings-oefening, de onberedenen twee, dus de stukrijders één en de kanonniërs twee? Doch de herhalingsoefeningen zullen tevens mobilisatieoefeningen zijn in dien zin, dat, evenals bij een mobilisatie, bij eenzelfde onderdeel alle dienstplichtigen tegelijk moeten opkomen; stukrijders en kanonniërs van hetzelfde onderdeel moeten dus noodzakelijk evenveel malen voor herhalingsoefeningen opkomen. Wanneer verder in aanmerking wordt genomen, dat thans reeds de grootste helft van elke lichting tot stukrijder wordt opgeleid, hel ik er toe over één herhalingsoefening voor de Bereden Artillerie, evenals voor de Cavalerie, aan te nemen. Is dit juist, dan zal de herhalingsoefening voor $\frac{1}{6}$ deel der huzaren en stukrijders samenvallen met- of onmiddellijk volgen op den eerste-oefeningstijd en voor een ander $\frac{1}{6}$ deel plaats vinden in het jaar voorafgaande aan dat, waarop de stukrijders en

de kanonniërs naar de reserve overgaan. Immers de eerste 6 lichtingen behooren tot het eigenlijke leger en de laatste 5 tot reserve en landweer, terwijl alleen herhalingsoefeningen voor de legeronderdeelen gehouden zullen worden. Een zoodanige regeling lijkt mij niet bepaald de meeste gewenschte.

Ten aanzien van de herhalingsoefeningen in mobilisatieverband van de Ber. Art. is het voorts niet duidelijk of daarbij voor de betrokken onderdeelen telkens de noodige paarden zullen worden gehuurd, dan wel of de bespanningsafdeelingen de paarden zullen leveren. In het eerste geval zullen jaarlijks groote sommen voor het huren van paarden op de begrooting moeten worden uitgetrokken, in het tweede geval zullen de oefeningen bij de bespanningsafdeelingen voor de jongste stukrijdersklassen tijdens de herhalingsoefeningen opgeschort moeten worden.

Het is m. i. ten zeerste te betreuren, dat de ontwerper van de Memorie van Antwoord het beginsel, de herhalingsoefeningen tevens te doen zijn mobilisatieoefeningen, niet beter tot zijn recht heeft willen doen komen. Voor een leger met een zeer kleine vredeskern van beroepskader is de consequente toepassing van dit beginsel een levensquestie. Bij zulke herhalingsoefeningen kunnen aanvoerders en soldaten elkander leeren kennen en alle moeilijkheden voor het op oorlogsvoet brengen van de onderdeelen kunnen onder de oogen worden gezien. Zij zullen evenwel niet eens in de 6 jaren, doch minstens om het anderejaar moeten gehouden worden, wil men, dat zij inderdaad er toe bijdragen de geoefendheid van aanvoerders en troepen te verhoogen. Voor de Bereden Wapens zullen zij bovendien slechts mogelijk zijn, wanneer op de een of andere wijze, wordt voorzien in het gebrek aan paarden. De beste wijze zal m. i. hiervoor zijn het huren van paarden; daardoor zullen de troepen bij de herhalingsoefeningen voor dezelfde moeilijkheden worden geplaatst als bij de mobilisatie.

Zoolang men evenwel blijft toegeven aan den afkeer van het Nederlandsche Volk voor herhalingsoefeningen op eene wijze als in de Mem. van Antwoord is geschied, is de waarde van die oefeningen slechts zeer betrekkelijk, ook

voor de verdere vorming van den verlofsofficier. Want wanneer elk onderdeel slechts 1 keer in de 6 jaar een mobilisatieoefening medemaakt en alleen de eerste 6 lichteningen tot het eigenlijke leger zullen behooren, zal bij een mogelijke mobilisatie ook slechts $\frac{1}{6}$ deel van de onderdeelen van dat leger zoo'n oefening in hun geheel hebben medegemaakt.

Van de overige onderdeelen zal resp. slechts $\frac{1}{6}$, $\frac{2}{6}$, $\frac{3}{6}$, $\frac{4}{6}$ en $\frac{5}{6}$ van kader en manschappen zoo'n herhalingsoefening hebben kunnen medemaken, zoodat in totaal $\frac{7}{12}$ van de bereden troepen wel en $\frac{5}{12}$ daarvan geen ervaring zullen hebben van het op oorlogsvoet brengen van de onderdeelen.

Ik heb deze aangelegenheid wat uitvoerig behandeld, omdat naar mijne meening uit de bewoordingen van de Mem. van Antwoord is af te leiden, dat de verlofsofficieren onafscheidelijk verbonden zijn aan hunne lichteningen en dus tegelijk met deze naar de reserve en landweer zullen overgaan. Is deze opvatting juist, dan zullen dus bij een mogelijke mobilisatie ook slechts $\frac{7}{12}$ van de tot de afdeelingen van het Leger behorende verlofsofficieren ervaring hebben van het op oorlogsvoet brengen van een onderdeel en het overige $\frac{5}{12}$ gedeelte uitsluitend bekend zijn met den dienst bij een recrutenschool.

Ik meen daarom aan de herhalingsoefeningen voor de verdere opleiding van de verlofsofficieren geen groote waarde te moeten toekennen.

ad 2e en 3e.

Ten einde alle misverstand te voorkomen wil ik mijne beschouwingen aangaande de verplichte herhalingscursussen van de verlofsofficieren aanvangen met de opmerking, dat de woorden uit de Mem. van Antwoord „*Wenscht* hij in aanmerking te komen voor eene bevordering” naar mijne meening wel aldus bedoeld zullen zijn, dat alle verlofsofficieren, die, overeenkomstig hunne ancienniteit voor eene bevordering in aanmerking komen, *verplicht* zijn tot het onder de wapenen komen gedurende de laatste twee maanden van een recrutenploeg. De verhouding van het aantal

verlofs-kapiteins, eerste luitenants en tweede luitenants zal toch slechts afhankelijk kunnen zijn van de eischen der organisatie en *niet* van de wenschen van de verlofsofficieren. Hield men met deze wenschen inderdaad rekening, dan zou het m.i. ondoenlijk zijn, dat bij mobilisatie beschikt werd over een voldoende aantal aanvoerders van verschillende rangen.

Ik neem daarom aan, dat *alle* verlofsofficieren als 2e luitenant verplicht zullen zijn éénmaal gedurende twee maanden onder de wapenen te komen en dat een zoodanig aantal 1e luitenants een tweeden herhalingscursus van twee maanden zullen moeten volgen, dat een voldoende aantal verlofskapiteins bij mobilisatie aanwezig zal zijn.

In het volgende zal worden nagegaan tot welke toestanden men dan bij de Bereden Artillerie zal komen. Omtrent de Cavalerie is zoo weinig bekend gemaakt in de Mem. van Antwoord, dat het trekken van juiste conclusies ten aanzien van dat wapen mij onmogelijk lijkt.

Bij de *Bereden Artillerie* dan zullen in vredestijd bestaan 2 recrutscholen en 1 bespanningsafdeeling. Deze zullen moeten zorgen voor de verdere vorming van de officieren van het geheele regiment. Ik neem nu aan, dat het aantal beroepsofficieren, ingedeeld bij deze vredeseenheden, voldoende zal zijn om bij mobilisatie de Reg.- en Afd.-staven te bezetten.

Voor een gemobiliseerd regiment van 3 afdeelingen van 4 batterijen zijn dus noodig:

12 verlofskapiteins,
24 verlofsluitenants.

De batterijen van het Leger zullen slechts gevormd worden uit de jongste 6 lichten; de voor de reserve van het leger en voor de landweer bestemde 5 oudste lichten zullen evenwel — welke bestemming zij ook zullen krijgen — eveneens behoorlijk geëncadreerd moeten worden, waarvoor dus noodig zijn 82 pCt. van de bovengenoemde aantallen verlofskapiteins en verlofsluitenants. Wanneer verder in aanmerking wordt genomen, dat het verloop van eene lichting in 11 jaar 13 pCt. bedraagt, dan moet dit voor de

verlofsluitenants — die behooren tot die categorie personen, die in de eerste plaats naar de koloniën vertrekken of die betrekkingen bekleeden, waarin zij bij mobilisatie onmisbaar zijn — zeker op 20 pCt. worden gesteld. Ten slotte moet bij mobilisatie een ruime reserve aanwezig zijn; hiervoor stel ik 50 pCt. van het aantal verlofsofficieren benodigd voor de legeronderdeelen.

Totaal zijn dus nodig per Regiment:

$100 + 82 + 20 + 50 = \pm 252$ pCt. van het aantal batterij-officieren, of $2,52 \times 12 = \pm 30$ verlofskapiteins

$2,52 \times 24 = \pm 60$ verlofsluitenants.

Deze verlofsofficieren kunnen hunne verdere vorming alleen ontvangen bij de regiments-instructiescholen, aangezien de dienst bij een bespanningsafdeeling slechts de opleiding van den stukrijder in engeren zin omvat en niet de oefeningen in batterijverband.

Bij elke school nu zal men, volgens Bijlage A van de Mem. van Antwoord, elke 2 jaar 3 maal kanonnières opleiden. Jaarlijks bestaat dus $1\frac{1}{2}$ maal gelegenheid om verlofsofficieren gedurende de laatste 2 maanden van een recrutenploeg een beurt te geven.

Bij de regimentsscholen zullen evenwel ook de kornetten hun verplichten practischen dienst van twee maanden moeten vervullen. Deze dienst is een proeftijd; men rekent er dus niet op, dat elke kornet officier zal worden. Om de gedachten te bepalen neem ik aan dat 75 pCt. der kornetten officier wordt.

Wij komen dan tot het volgende resultaat:

elke luitenant dient $1\frac{1}{3}$ ($1 \times \frac{100}{75}$) maal als kornet,

1 " " 2e luitenant.

Totaal $2\frac{1}{3}$ maal 2 maanden;

elke kapitein dient $3\frac{1}{3}$ maal 2 maanden,

60 verlofsluitenants dienen dus $60 \times 2\frac{1}{3} = 140$ maal,

30 verlofskapiteins " " $30 \times 3\frac{1}{3} = 100$ maal.

Stellen wij nu verder den gemiddelden duur van het dienstverband van den luitenant op 12 jaar, na afloop van den cursus aan de S. V. O., dan moeten er dus jaarlijks per regiment opkomen $\frac{140}{12} = 11,7$ luitenants benevens $\frac{100}{18} = 5,5$

kapiteins, indien de gemiddelde duur van hun dienstverband op 18 jaar wordt gesteld.

Bij de twee regimentsscholen komen dus jaarlijks op ± 17 verlofsofficieren of per school en per laatste twee maanden van een recrutenploeg $17 : (2 \times 1\frac{1}{2}) = \pm 6$ verlofsofficieren. Wanneer wij nu verder aannemen, dat er per recruten school 3 beroepsluitenants aanwezig zijn, dan zal de Kapitein School-Commandant dus telkens gedurende de laatste twee maanden van een recrutenploeg voor de taak zijn gesteld 9 officieren van verschillenden rang en ancienniteit, niet alleen verder op te leiden, maar bovendien voor bevordering tot hooger rang te beoordeelen.

Ik moet eerlijk bekeunen, dat ik voor mij niet zou weten hoe zoo iets klaar te spelen.

Het stelsel van de Memorie van Antwoord leidt evenwel nog tot andere merkwaardige toestanden.

De verlofs-tweede-luitenant zal één keer voor 2 maanden opkomen; aannemende dat bevordering tot eerste luitenant na ± 4 jaar zal plaats vinden, zal deze herhalingscursus dus gemiddeld in het 2e dienstjaar als officier vallen. De herhalingsoefening valt in de eerste 6 jaren, dus gemiddeld in het 3e dienstjaar.

Stellen wij nu den gemiddelden dienstduur van den luitenant op 12 jaar, dan zullen de oudere verlofsluitenants bij mobilisatie dus gemiddeld in 6 à 8 jaar niet onder de wapenen zijn geweest.

Voor de verlofskapiteins kan dit in ± 10 jaar niet het geval geweest zijn, wanneer aangenomen wordt, dat na ± 12 jaar bevordering tot kapitein plaats vindt en de kapiteins gemiddeld 18 jaar dienen.

Het eenige equivalent van dit zeer onvoldoende stelsel van oefening zullen nu moeten vormen de speciale avondcursussen van de 1e luitenants en kapiteins. Het is te hopen, dat het lukt de verlofsofficieren ploegsgewijze een burgerbetrekking in bepaalde gedeelten van ons land te bezorgen, anders ben ik bang, dat het nut van deze avondcursussen problematiek zal zijn.

Na hetgeen ik reeds schreef omtrent de verdere vorming van de verlofsofficieren in de thans bestaande legerorganisatie, zal het duidelijk zijn, dat ik het aantal herhalingsoefeningen, voorgesteld in de Memorie van Antwoord, ten eenenmale onvoldoende acht. Wil men werkelijk aan verlofsofficieren de aanvoerdersplaatsen in de tactische eenheden bij mobilisatie toevertrouwen, dan acht ik minstens noodig een aantal herhalingsoefeningen als door den Kapitein J. H. CARSTENS in de Februari-afl. 1920 van het Artilleristisch Tijdschrift wordt verlangd, dus ± 5 van 2 maanden voor den verlofsluitenant en ± 7 idem voor den verlofskapitein, doch dan zouden er per instructieschool gedurende de laatste 2 maanden van elke recrutenploeg niet minder dan 12 verlofsofficieren hunne opwachting komen maken, zoodat per school 15 officieren tegelijk opgeleid zouden moeten worden.

Ik kom dus tot de conclusie, dat de regeling van de verdere opleiding der verlofsofficieren, aangegeven in de Memorie van Antwoord, in de practijk zal leiden tot een ten eenenmale onvoldoende geoefendheid van de aanvoerders der tactische eenheden in het gemobiliseerde Leger en dat het in die Memorie ontwikkelde stelsel der instructiescholen geen gelegenheid biedt om die geoefendheid tot een eeniger mate voldoende peil op te voeren.

Tot mijn spijt is hiermede evenwel de reeks van mijne bedenkingen tegen het stelsel van de Memorie van Antwoord nog niet ten einde. De vraag rijst toch: hoe zal men kunnen komen aan het vereischte aantal „verantwoordingsfreudige” verlofskapiteins?

De tegenwoordige „Wet op de Reserve” verplicht tot een dienstdtijd als officier van 5 jaar, de tegenwoordige militiewet en landstormwet tot een totalen dienstdtijd te zamen van 11 jaar. Geen dier wetten vormt dus een basis voor een wettelijke verplichting tot het zich beschikbaar stellen van de verlofsofficieren gedurende een zoo groot aantal jaren, dat gerekend zal kunnen worden op een voldoende aantal verlofskapiteins. De Memorie van Antwoord doet nu vermoeden, dat men rekt op een voldoende aantal vrijwilligers

om dien rang te bezetten, doch, zooals ik hierboven reeds opmerkte, daarop zal men de toekomstige legerorganisatie bezwaarlijk kunnen opbouwen. Bij de in uitzicht gestelde omwerking van de Militie- en Landweewet zal dus bepaaldelijk moeten worden voorgeschreven, dat de dienstdijd van de verlofsofficieren zeer veel langer is dan die van de gewone dienstplichtigen. Ik vraag mij evenwel af of, waar de aspirant verlofsofficier reeds een eerste-oefentijd van twee maal langeren duur heeft door te maken dan het gros van de gewone soldaten en hij bovendien minstens vier maanden (2 maanden als kornet, 2 maanden als 2e luitenant) langer voor herhalingsoefeningen onder de wapenen moet komen, een zoodanige vermeerdering van de persoonlijke lasten voor een bepaalde categorie van dienstplichtigen in een weerplichtstelsel als dat van de Memorie van Antwoord te billijken is en dit wel voornamelijk uit een ethisch oogpunt. De afkeer voor herhalingsoefeningen en de nadeelen, welke daaruit voortspruiten, bestaan toch zeker niet alleen onder het minder ontwikkelde deel van ons Volk. Ja, ik geloof zelfs, dat veilig mag worden aangenomen, dat een vermeerdering van het aantal herhalingsoefeningen voor de categoriën, waaruit de verlofsofficieren zullen moeten voortkomen, een veel grooter nadeel kan opleveren, dan voor de categoriën, die hun dienstdijd als eenvoudig soldaat volbrengen. Ik weet wel, daartegenover staat, dat er uit een billijkheidsoogpunt weinig tegen is om de lasten der landsverdediging meer in het bijzonder te leggen op de schouders van maatschappelijk meer bevoorrechten, doch is hiermede het vraagstuk opgelost? Wanneer men bepaalde categoriën dienstplichtigen belast met het vervullen van de zware verplichtingen, welke voortvloeien uit het bezetten van de plaatsen der aanvoerders van het gewapende Volk, en hen daartoe zwaardere persoonlijke lasten oplegt, moet men zich toch tevens afvragen of aan die verplichtingen inderdaad kan worden voldaan.

Wat zien wij evenwel bij ons gebeuren? Niettegenstaande de eischen aan den soldaat in het gevecht te stellen door de vorderingen van de techniek steeds zwaarder zijn geworden, zoodat de voor den strijd noodige geoefendheid eerst

na grootere inspanning kan worden verkregen, vermindert men den duur van den eerste-oefeningstijd; bovendien verzuimt men den zeer grooten achterstand op het gebied der bewapening in te halen. De geoefendheid van den gemiddelden soldaat en de materiële hulpmiddelen, waarover hij kan beschikken, zullen dus in de toekomst bij een mogelijke mobilisatie nog meer te wenschen overlaten als in 1914, toen zij reeds, naar het oordeel van alle deskundigen, verre ten achter stonden bij die van onze mogelijke tegenstanders. Onder zulke omstandigheden nu wil men de verantwoording voor de tactische onderdeelen geheel op de schouders leggen van aanvoerders, die zelve in den loop van 15 à 20 jaren slechts enkele maanden practischen dienst als officier zullen hebben gedaan.

Ik meen, dat zoo beschouwd, de vermeerdering van de verplichtingen van hen, die de eigenschappen bezitten om tot verlofsofficier te worden gevormd, een buitengewoon onrechtvaardige interpretatie van art. 180 van de Grondwet beteekent. Ik acht dan ook de kans groot, dat vele jongelieden, die de aangewezen verlofsaanvoerders zullen zijn, terug zullen schrikken voor de zware lasten, welke in den kapiteinsrang hun deel zullen zijn en voor de eer zullen willen bedanken, ten koste van een nieuwen herhalingscursus van twee maanden, bevorderd te worden tot verlofkapitein, d.w.z. tot aanvoerder van een tactische eenheid in een mogelijken nieuwen oorlog. Mag men nu dezulken verplichten tot een langeren dienstdtijd en hen dan tegen hun wil tot kapitein bevorderen?

In de vergadering van 22 December 1916 van deze Vereeniging sprak de kolonel J. C. C. TOXNET deze ernstige woorden, sprekende over „Moderne oorlogvoering, Bewegingskrijg en Loopgravenstrijd”.

„Een leger, dat te velde zou gaan met een gevoel van „minderwaardigheid, draagt de kiem van een zekere nederlaag in zich. Deze oorlog is rijk aan voorbeelden, dat „troepen, die het vertrouwen op hun leiding en op eigen „krachten gaan verliezen, zooals met de Rumenen thans

„blijkbaar het geval is, zelfs tegen frontaanval en doorbreking niet meer veilig zijn”.

Deze woorden meende ik in herinnering te moeten brengen op een oogenblik, waarop onze regeering, die blijkens de memorie van toelichting op de voorstellen tot toetreding van ons land tot den Volkerenbond, in het karakter van dien Bond vooralsnog weinig vertrouwen meent te kunnen stellen, er blijkbaar toe wil overgaan, ter wille van „bezuiniging” en ten koste van meerdere persoonlijke lasten, een zeer groote verantwoordelijkheid ten aanzien van de landsverdediging te leggen op de schouders van het meer ontwikkelde deel van onze weerbare jonge mannen.

Ik aarzel niet om zulk regeeringsbeleid in hooge mate kortzichtig en onverantwoordelijk te noemen.

Wil men inderdaad de beroepsofficieren grootendeels afschaffen en de aanvoering der tactische eenheden leggen in handen van verlofsaanvoerders en wil men, in verband daarmee, de persoonlijke lasten voor die verlofsaanvoerders vermeerderen, dan is men naar mijne overtuiging zedelijk verplicht er voor zorg te dragen, dat de troepen, welke aan de zorgen van die verlofsaanvoerders worden toevertrouwd, volwaardige soldaten zullen zijn. Dan zal men dus niet den eerste-oefeningstijd nog meer mogen beperken, het aantal herhalingsoefeningen tot een minimum mogen terugbrengen en genoegten mogen nemen met eene bewapening van het leger, die verre ten achter staat bij die van al de ons omringende landen.

Ik heb op deze meer ethische zijde van het vraagstuk der opleiding der verlofs officieren de aandacht meenen te moeten vestigen, omdat die zijde thans blijkbaar zoo geheel uit het oog wordt verloren. Ik acht dit een grove onbillijkheid tegenover onze verlofs officieren, die naar mijne ervaring van ruim 10 jaren zich voor het grootste deel wel degelijk de vraag stellen of zij de verantwoordelijkheid verbonden aan hun rang en positie kunnen dragen.

Ons Volk is geen militair Volk, zegt men zoo dikwijls, en misschien terecht, doch deze eigenschap stempelt ons

Volk — althans het meer ontwikkelde deel daarvan — zeker niet tot luchthartige en oppervlakkige menschen, die zich de benoeming tot elk ambt zoo maar „mir nichts, dir nichts” zullen laten welgevallen. De kans is dus zeer groot, dat het voornamelijk de op den uiterlijken glans van een hooger rang belusten zullen zijn, die den kapiteinsrang ambieeren en dat de ernstige, degelijke verlofsofficieren de benoeming tot dien rang met tegenzin zullen aanvaarden, omdat hun beroep hun niet de gelegenheid heeft gegeven er zich op voldoende wijze voor te bereiden.

Deze allermerkwaardigste aller Memoriën van Antwoord schijnt met deze zijde van het vraagstuk evenwel geen rekening te hebben gehouden.

Na het bovenstaande rest mij nog de vraag onder de oogen te zien of dan elk stelsel, waarin oorlogs- en vredesorganisatie geheel apart van elkaar staan, de behoorlijke oefening van verlofsaanvoerders uitsluit. Mijn antwoord op die vraag moet luiden: „Neen zeker niet, getuige Zwitserland.”

In Zwitserland heeft men evenwel de consequenties van het beginsel der recrutenscholen in hun vollen omvang kunnen en durven aanvaarden. Daar heeft men niet alleen de militie verplicht tot jaarlijksche herhalingsoefeningen gedurende den totalen dienstdtijd (7 jaar), zoodat er inderdaad eenige samenhang in de gemobiliseerde tactische eenheden kan bestaan, doch men heeft bovendien het aantal herhalingsoefeningen van de aanvoerders zoodanig vermeerderd, dat die aanvoerders tevens kunnen zijn de onderwijzers van de jonge lichten. Daardoor is het dubbele voordeel verkregen, dat de verlofsaanvoerders eenerzijds gedwongen worden hunne militaire kennis en bekwaamheid ook buiten hun dienstdtijd te onderhouden en anderzijds, dat die verlofsaanvoerders in stede van lastposten, onmisbare hulpkrachten vormen bij de recrutenscholen. Dit stelsel is evenwel slechts mogelijk, omdat de gemiddelde Zwitser lichamelijk zóo goed voorbereid onder de wapenen komt *en zich zóo geheel geeft aan de militaire oefeningen*, dat met een zeer korten eerste-oefeningstijd kan worden volstaan.

Voor een Volk als het Nederlandsche, dat vóór den dienstplichtigen leeftijd zoo goed als alle lichamelijke opvoeding moet derven en dat bovendien — thans in elk geval — met weinig enthousiaste gevoelens de militaire oefeningen volgt, kan de duur van den eerste-oefeningstijd niet tot 2 à 3 maanden worden teruggebracht. Ook de regeering heeft dit blijkbaar ingezien. Een eerste-oefeningstijd van 18 maanden voor de Cavalerie en van 12 maanden voor de Bereden Artillerie maakt het echter ten ééne male onmogelijk de verlos*officieren* tevens als onderwijzer te gebruiken. Wij moeten onze recrutenscholen dus nog voldoende sterk encadreeren met beroepskader, maar dan is, zooals ik hierboven meen te hebben aangetoond, een deugdelijke opleiding van verlos*officieren* ook slechts verzekerd, wanneer de verhouding van het aantal vredeseenheden tot het aantal oorlogseenheden niet ongunstiger wordt dan thans bij de Bereden Artillerie het geval is. **Het verdubbelingsstelsel is de niterste grens, waartoe wij gaan mogen, wil de opleiding van een voldoende aantal verlos*officieren* in de verschillende rangen verzekerd zijn.**

Ik heb het voorrecht gehad thans bijna 14 jaren onafgebroken in nauw contact te hebben gestaan met de practijk van den dienst bij een bereden wapen en in al die jaren heb ik nooit iets anders gehoord dan klachten over de oefeningsmogelijkheden voor officieren en adspirant-officieren gedurende de zomermaanden. Welnu, wanneer die klachten thans reeds zoo groot zijn bij een wapen als de Bereden Artillerie, waar elke vredeseenheid de stam is voor slechts 2 oorlogseenheden, dan begrijp ik niet hoe men tot een oplossing zal kunnen komen, wanneer die verhouding wordt als van 1:6, vooral ook, omdat het aantal op te leiden officieren en adspirant officieren door de wijziging van die verhouding niet alleen in relatieven, doch ook in absoluten zin grooter wordt.

Ja toch, er is een uitweg uit al deze moeilijkheden en wel deze, dat men zich — zooals de schrijver van het hoofd-artikel „Militaire Weerplicht” in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van 1 October 1919 — op het standpunt stelt, dat

wij thans slechts behoeven een stelsel van weerplicht, waarbij „de militaire eischen op den achtergrond treden.”

Is dat evenwel een standpunt, dat mag worden ingenomen door hen, die krachtens hun beroep, in de eerste plaats geroepen zijn ons Volk voorlichting te geven, waar het geldt vraagstukken 's Lands defensie betreffende, op te lossen?

Thans, na dezen wereldoorlog, na dezen machtsvrede en in deze tijden van tot de uiterste scherpte opgevoerde klassenstrijd?

De beantwoording van die vraag, meen ik met een gerust hart te mogen overlaten aan de leden van eene vereniging welke blijkens hare statuten ten doel heeft: „algemeene verspreiding van *heldere* (curs. van mij) begrippen omtrent krijgzsaken”.

Alleen hij toch, wiens blik op de krijgzsaken door „de politiek” vertroebeld is, kan maatregelen aanprijzen en verdedigen, die tengevolge moeten hebben, dat ter wille van een averechtsche bezuiniging jaarlijks tientallen van millioenen zonder eenig positief nut zullen worden weggeworpen.

Ede. Januari 1920.